

8

177 -

181.

אגודת 661

דקדוקי רשי

עבודות

תורת הבית

רוח חז 5

מלות הציון

חקוק

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 177-81.

מלות ההגיון

שחבר הרמב"ם זל עם שני פירושים

בפנינו נדר האדם ב"כ מדבר והדיבור המיוצג הוא אמת ומתן לדיבור העכמי עי הוא זה ולפיכך
 אשר לא נמצא כלבו הגיון מלה הוא הוא העלמד אדם דעת ובינה ויורהו איכות הדיבור
 ומתבוננו דבור על אופניו ולכוננו כמלחן ערוך ינעמי ועלתי ב' פירושים אשר
 הביעו לפני התלמידים והכיבו להם הדרך להבין ולהשכיל כונת ספר ההגיון
 עונשו ומובאו בדרך קצרה ולגודל ענותנותם לא הזכירו שם
 על ספר כי כונתם הייתה להועיל לזולתם ולא על
 ענת שיקראו רבנים ומכמים :

• אתם בני אל חי	• בואו ברנה נא	• משכו קחו לכם	• באור להגיון :
• בינו והבינו	• בועם וצוף מיליו	• כי אין ערוך אליו	• משל וגם דמיון :
• דרפו להשיגו	• עמדו עלי סודו	• תפשו והביאו	• אותו לאפריזן :
• התבוננו וראו	• מיטב נייר ודיו	• שחור ואותיות	• יפות ונקיין :
• מהרו והורידו	• נא אמתחות כסף	• שברו אכולו ל-	• שובע ורציון :
• בשנת שכו לפרט	• תזכו במקח טוב	• עשיר ורש יחד	• עני וגם אביון :

כדפס ספית ע"י וויניצבו קונסטי כדפס אדר
 ספית סכו לט"ק פס

קר'מונת

הקדמה

החכמות

התורות לל כמו חכמות רכינו אל מהוה הודעת קיום המנות . הנחות הוא כמו שאמר ארסטו . דבר ולא יטעה יקצר ולא יאריך במלאכת ההיגיון . ואם ישאל שאל איך אמר הרב אל מלאכת ולא אמר חכמת ולא יתכן שתקרא חכמה

ההקדמות

אמר

דבינו משה בן כבוד הרב רבינו מיימון זצ"ל : שאל שר אחר מבעלי החכמות התוריות ומאנשי הצח' והמליצה בלשו' הערב לאיש עיין במלאכ' ההגיון שיבאר לו ענייני השמות הנזכרים הרבה במלאכת ההגיון . ויבאר לו הסכמת אנשי המלאכה לפי מה שהסכימו עליו .

המוכמות למי שירצה ללמד המלאכ' הזאת רבות וההקדמו' הם מלאכת דקדוק : השם

ושיכוין בהם לשון קצר מן המלות . ולא ירבה לכפול העניינים כדי שלא יאריכו הדברים . כי אין כונתו לגדל כבודו ללמוד המלאכה הזאת למה שסופר לו ממנה כי ההקדמות המונחות למי שירצה ללמוד המלאכה הזאת רבות . אבל היתה כוונתו ידועת הסכמתם ברוב השאלתם לא זולתן :

ועתה אתחיל בזכרון מה שתכסף ואומר :

וזכור לחכמת התכונה ודערפכת הקול לחכמת המוס'קא והקול לחכמת הטבע והגוף האנושי לחכמת הרפואה : והמוניאות לחכמת האלילות . ומעלות המדות ללמוד הדת : וחכמת ההיגיון אין להנושא ידוע לזה אמ' הרב אל מלאכה : השמות הנזכרי' הרבה לל שיחשב בהם שכל א' וא' מתרחק מחבירו ועל האמת פתרון אחד לכלם : הסכמת אנשי המלאכה לל שקריאת השמות היא הסכמית לא טבעית שאם כאמר שהיא טבעית יתחייב שיהיה לשון אחד לכל האומות ואין זה אמת : כי ההקדמות בה מוכחות . לל שיצטרך לדעת ההקדמו' קודם שילמד מלאכת ההיגיון ויש מכאן שההקדמו' הם כפר המאמרות שיצטרך לדעת הסוגים והמיני' ועצמים ראשונים ושניים והנושא והנושא מהו לשון המוכחות שיצטרך בהקדמות לעשיית התולדות : והנחה נחלקת לטבעית ומקרית . הטבעית כאמרנו כל אדם חי וכל חי מרגיש . המקרית כל אדם כותב וכל כותב אדם : ברב השאלתם : פירוש דבר המושאל לחבירו כגון רוח אדם כקרא רוח והנושא כקרא רוח והרגון כקרא רוח והכבוהא כקרא רוח וכיוצא בהם וכגון רגל אדם כקרא רגל . רגל שלחן כקרא רגל והם פני שמות מורים על שני עניינים והוא שם אחד :

שכל דבר שממנו יודע דבר יקר' חכמ' ולפי זה שמזד ההיגיון בדע להכדיל' בין האמת ובין השק' למס לא תקרא חכמה . ישיב המשיב כי הטע' שאי' חכמה הו' שאין לה נושא פרטי כשא' החכמות שיש להם נושא' פרטי' שבהם יעיינו ועליהם יכנו כל הכנויים כמו שהמספר נוש' לחכמ' התשבור לל המספר והקני' לחכמ' השיע'

שער א השם גדר השם הוא תיבה אשר יקראוהו מדקדק הערב מורה בהסכמ' מבלי שויר' התחלה ככר כתבאר בספר המליצה סגדר השם הו' שפשא על נושא בהסכמה ואינו חלק מן הסוס' ואינו מורה על זמן' ושקצ' ממנו לא יורה על כלו וגם כן התבאר במלאכת הדקדוק שהשם יפרד לד' ראשים שם העצם אברהם יצחק ויעקב שם התואר כמו חכם רשע נדיק חסיד שם הפועל כמו הליכה עשייה שמיר' שם דבר כמו מטה שלחן כסא מכורה : וההבדל שיט ביניהם כתבאר בכפ' המליצה לאצן רש' : ואת מה הוא הערך שיט בין המדקדק להגיויי שכבר התבאר בכפר המופת כי כל שני דברים שאין ביניהם דמיון לא יפול בהם ערך . אם כן מהו הערך שיט בין המדקדק להגיויי

אשר יקראוהו מדקדק חערב התחלה הוא אשר יקראוהו בעל מלאכת ההגיון הנושא ואשר יקראוהו המדקדק ספור ההתחלה הוא אשר יקראוהו בעל מלאכת ההגיון הנושא בין שיהיה הספור שם או פועל או מלה או כלל כל זה יקר' נשוא ואי' הבדל בין שיהיה הספור חיוב או שלילה דמיון זה אמרנו ראובן עומד נאמר ראובן נשוא וכן כאשר נאמר ראובן עמד או יעמוד נאמ' אגחנו ראובן נשוא וכן עמד או יעמוד נשוא וכן כאשר נאמר ראובן בביר' ראובן נשוא

אח' ממלקיו לכדו ויורה על דבר מופשט מהזמן מור' בהסכמ' רל שלא בטבע מבלי שוירה אחד ממנו כעצמו רל כאומ' שכל מבלי התחברות שאר האותיות אינו מורה עצמות ראובן מה שאי' כן במלת ראובן עומד או יושב שכל א' מהם ממלקיו יורה לכדו ולפי זה התחיל המכס במלת שם לפי שמתוארותו הוא בכל דבר : והשם חלק לד' ראשים שם העצם שם התאר שם הפעל שם דבר שם העצם כמו ר ראובן שמוען ומוה לא כעשה פעולה : שם התא' כמו רופא שהו' גבורת רפואה וכאלה רבים ומוה כעשה פעולה שם הפועל כמו עשיית מעשה שם

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

שער ראשון

להגיוני . פאיב ופאמר כי כבר ביאר זה אכבאזר בהקדמה ההקדמות שלו ואמר כי כסם שהמדקדק מתקן הלשון

אי זה לשון שיהיה לרכב אותו על פי שנריך כך ההגיון מתקן את השכל להשכי' האמת והשקר עד שינייר ויכדיל ביניהם . עוד יש לנו כי כסם שהמדקדק יש לנו לעיין במילות מנר סהם מלות וכנר הוראתן ל' העכיוני' כך ההגיוני יש לנו לעיין בגזרות מנר סהם גזרות ואיך יתחייב מהם מושכל אם כן ראה שדמיון גדול יש ביניהם . ומה שאומר מלאכת ההגיון אינו חכמה אבל היא כלי לחכמ' : סם פועל ומלה . כבר ביארכו כמות השמות והפועל יחלק לשלש' והם עבר עתיד

נושא בבית נשוא . וכן כאשר בא הספור בכלל אם בשם אם בפוע' או מה שהתחב' עמה כל זה יקראוהו נשוא . וכלל הדבור המורכב הספור והמסופר ממנו היה חיוב או שלילה רוצה לומר הנושא והנשוא יחד יקרא זה משפט או גזירה . ויקרא גם כן המאמר הפוסק . והמשפט גם כן יש לו שני חלקים הנושא והנשוא ואם היו מלות המשפט רבות . דמיון זה אמרנו ראובן העברי אשר הירע עומד בבית שמעון הרג בנו לבן הארמי : הנה אנחנו נאמר זה המשפט נושא ראובן העברי אשר היה עומד בבית שמעון ונשואו רצג בנו לבן הארמי והקש על זה : הנה כלל השמות המפורשי' ענינים בזה השער ארבעה : הנושא . והנשוא . והמשפט . והמאמר הפוסק . שער

זה ומהלמה הוא כלי דמיון זה אמרנו ראובן עומד . עומד הוא סם לפי שהוא בינוני שאינו מורה על זמן כמו שמכוא' בשאי מן השמע . ולפי שהסם אינו מורה על זמן כפי מה שאמרנו למעלה כתכנו לו גדר הסם . ראובן בבית ש' של בבית היא אות הכלי או כלל כלו שיכולל השם והפועל והמלה כאחד כגון ראובן העברי

זל איך יכול זה הענין בהגיון . כפי כי המכס זל כיון כזה להודיע על פסוק שאמר אברהם העברי . ואחר שלא היה סם אברהם אמר מה היה לו לומר העברי כלומר הא' הידיעה איך לא בא זה הספור על דרך קשור ותכאי אבל בא לחייב לפועל העברי והוא להניח העשוק מיד עושקו וזה שכתב ויבא הפלימ

והנה עבר עתיד ומהלמה הוא כלי דמיון זה אמרנו ראובן עומד . עומד הוא סם לפי שהוא בינוני שאינו מורה על זמן כמו שמכוא' בשאי מן השמע . ולפי שהסם אינו מורה על זמן כפי מה שאמרנו למעלה כתכנו לו גדר הסם . ראובן בבית ש' של בבית היא אות הכלי או כלל כלו שיכולל השם והפועל והמלה כאחד כגון ראובן העברי

שער שני

הפליט ויוד לאכרם העברי ואמר כך
כתב וירק את חכיו : כלל זה השער
הם הכושא רונה לומ' המסופר והכסוף
הכפוי והמאמ' הכפוסק
הוא כמו המשפט
והגור' וכל לו המלות
שלא להטעות המעיין
שיחשב כהם שהם
כפרדות מענייניהם :

שערי הקדמו' כלם
הקדים זה הפרק
לשיות הנעה למה
שיבא אחריו .
שער ב כל משפט
אם יתחייב
בו דבר לדבר וזה
כגון לחיוב ולשלילה
ואם יתחייב בו דבר
לדבר נקראתו משפ'
מחייב והומכדיל .
ופעם יהיה משפט
המחייב יחייב
הכסוף לכל הכושא
כאמרך כל אדם מי
וזהו כגולה ואת' מה
הוא כונתך באמרך
כל אדם מי אם תאמ'
שהאדם הוא מי זה
אי אפשר לומר שהרי
כבר כתבאר במבא
שהאדם הו' מין וקמי
הוא כגון ואם תאמר
שכל הדברי' הבאמרו'
במי באמרים באדם
עדין הקושי' במקומ'
עומדה למה יאמרו
שהאדם הוא המין
וקמי הוא כגון ויש
להשיב על זה ולומר
כי האמת כי כל
הדברים הבאמרוס
כמי

שער שני כל משפט אם
שיתחייב בו דבר
לדבר כאמר' ראובן חכם או שמעון
עומד או תשלול בו דבר מדבר
כאמרך אין ראובן חכם או לא
עמד שמעון . וכאשר תחייבו
דבר לדבר נקראתו המשפט
המחייב וכאשר תשלול בו דבר
מדבר נקראתו המשפט השולל .
ופעמים תחיה המשפט המחייב
יחייב הנשו' לכל הנושא כאמרך
כל אדם מי וזה נקראתו מחייב
כללי ונקרא כל ההקף הכללי
המחייב ופעמים יהיה המשפט
המחייב יחייב הנושא לקצת
הנושא כאמרך קצת האדם
כותב וזה נקראתו מחייב חלקי
ונקרא קצת ההקף החלקיים
המחייב ופעמים יהיה המשפט
השולל ישלול הנשו' מכל הנושא
כאמרך אין אחד מבעלי חיי' אבן
ודר נקראתו השולל הכללי
ונקראתו אין אחד ההקף הכללי
השולל ופעמים יהיה המשפט
השולל ישלול הנושא מקצת
הנושא כאמרך אין כל אדם כותב
או קצת האדם בלתי כותב . או
אין קצת האדם כותב וזה נקראתו
החלקי השולל . ואין הברל
אצלינו באלו השלשה לשונות
בשלילה חלקית אבל אנחנו נבחר
תמיד שיהיה לשונינו בשלול ח
חלקי אין כל בלתי כללי ונקראתו
אין כל ההקף החלקי השולל
וזהו ההקפים ארבעה . כל

שער שני כל משפט אם
שיתחייב בו דבר
לדבר כאמר' ראובן חכם או שמעון
עומד או תשלול בו דבר מדבר
כאמרך אין ראובן חכם או לא
עמד שמעון . וכאשר תחייבו
דבר לדבר נקראתו המשפט
המחייב וכאשר תשלול בו דבר
מדבר נקראתו המשפט השולל .
ופעמים תחיה המשפט המחייב
יחייב הנשו' לכל הנושא כאמרך
כל אדם מי וזה נקראתו מחייב
כללי ונקרא כל ההקף הכללי
המחייב ופעמים יהיה המשפט
המחייב יחייב הנושא לקצת
הנושא כאמרך קצת האדם
כותב וזה נקראתו מחייב חלקי
ונקרא קצת ההקף החלקיים
המחייב ופעמים יהיה המשפט
השולל ישלול הנשו' מכל הנושא
כאמרך אין אחד מבעלי חיי' אבן
ודר נקראתו השולל הכללי
ונקראתו אין אחד ההקף הכללי
השולל ופעמים יהיה המשפט
השולל ישלול הנושא מקצת
הנושא כאמרך אין כל אדם כותב
או קצת האדם בלתי כותב . או
אין קצת האדם כותב וזה נקראתו
החלקי השולל . ואין הברל
אצלינו באלו השלשה לשונות
בשלילה חלקית אבל אנחנו נבחר
תמיד שיהיה לשונינו בשלול ח
חלקי אין כל בלתי כללי ונקראתו
אין כל ההקף החלקי השולל
וזהו ההקפים ארבעה . כל

וקצת

הקרא

שער שני

במי שהרי האדם מוותר עליו בשביל
שכעבור זה יתחלש מין האדם . אבל
בחדר תמיד שיהי' לטובו כשולל החלקי

הנקרא מחייב חלקי רוצה לומר שאינו
בכללות . ופעמים יהיה השולל שולל
הכפוא מכל הכפוא

בלתי כללי . רוצה
לומר שאמר אין כל
שאין כל רוצה לומר
קצת . אם כן יהיו
ההקפים ארבעה .
כל . וקצת . ולא אחד
ואין כל . וההפוך
שלם על הדרך הזה
שאומר והו' כי מחייב
כללי יתהפך לקצת
כאמרך כל אדם חי
קצת המי אדם אם
כן אי אפשר להתהפך
כזה שהרי לא יצדק
אמרנו כל מי אדם
מחייב קצת יתהפך
לכללי כאמרך קצת
האדם כותב וכל כותב
אדם . מתהפך
בעצמות . כאמרך
אין אדם אחד אינן
ואין אינן אחת אדם .
אמנם שולל חלקי
אינו מתהפך לא
במקצת ולא בכל כי
כשתאמר קצת האדם
בלתי כותב לא תוכל
לומר קצת הכותב
בלתי אדם וזה מועיל
למציין ידיעת הפוכי
מיני ההקש לדעת אי
זה עקרים ואי זה
מולידים

וקצת . ואין אחד . ואין כל . ויהיו
המשפטים בעלי הקפים ארבעה .
מחייב כללי . ומחייב חלקי .
ושולל כללי . ושולל חלקי . ואם
לא יחובר בנושא המשפט הקף
כלל כאמרנו האדם כותב קראנו
זה המשפט סרומי רוצה לומר
שהוא סתם ולא נגדר בהקף ודינו
אצלינו כדין החלקי רחמידי בין
מחייב או שולל . כי אמרנו האדם
כותב כחו אצלינו כח קצת האדם
כותב וכן אמרנו אין האדם כותב
כאמרנו אין כל אדם כותב וכאש'
היה נושא המשפט איש נפרד
כאמרנו ראובן חי ושמעון חכם
ולוי כורח קראנו זה המשפט
האישי . ויהיו חלקי המשפטים
ששה בהכרח . אם מחייב כללי .
או שולל כללי . או מחייב חלקי .
או שולל חלקי . או סתום וכחו
כח החלקי בחיוב או שלילה או
אישי . והוא גם כן יהיה מחייב
או שולל ואנחנו נקרא מה שיורה
עליו המשפט מענין הכללות
והייחוד כמות המשפט : ונקרא
מה שיורה עליו מענין החיוב
והשלילה איכות המשפט . דמיון
זה אמרנו כל אדם חי ונאמר זה
המשפט כמורנו כללי ואיכורנו
חייב וכאשר אמרנו קצת האדם
בלתי כותב אמרנו זה המשפט
כמותו חלקי ואיכותו השלילה .
וכלל השמות המפורש ענייני בזה
השער יד שמות . והם . המחייב
השולל . המחייב הכללי . המחייב
החלקי .

שער שלישי

מולידים קראנו זה המשפט סתמי ודיכה אנלחנו דין חלקיי ואם תאמר מה זה שהרי האדם הוא המין והו' כלל

אם כן למה יתכן לו מין חלקיי ויש לומר כי הוא מוספק אם כוונתך לומר האדם כותב על המין או על ראובן ושמעון ועוד שאתה סומך לכותב שהוא פרטי אם כן דיייה להיותה חלקיית ותפש' מועט תפסת : שער ג כל משפט יהי' כסואו

החלקיי השולל הכללי השולל החלקיי הסתמי הפרטיי ההקף החלקי המחייב ההקף הכללי המחייב ההקף החלקי השולל ההקף הכללי השולל כמורת המשפט איכות המשפט :

שער ג

כל משפט שיהיה בשואו פועלה או הפעל' ומה שיתחב' עמה בקראוהו משפט שניי בין שיהיה חיוב ז'ו שלילה דמיון זה אמרנו ראובן עמד או

והועלנו כזה הרב ול מנד הגורות שהקנתית מתהפכת בכללית בחומר ה' האפשר' דמיון זה קצת האדם כותב תהפך וכאמר כל

כמו עומד שאינו יוצא לזולתו ומה שיתחבר עמו כקראוהו שלישי היה חיוב או שלילה : רל אמרנו ראובן עמד הוא שכי שאינו נריך בדיעתו מלה אחרת לקשור

איט כפרד כמו ראובן חי שהוא בחומר ההכרחי ושמעון כותב אפשרי ולוי חכם קרוב רונה לומר האפשרי שהוא במפע' החכם דין הכללי קודם הפרטי כי ידוע שמן הפרטי אנו כעתקים אל הכללי שאם לא כדע החלקי שהוא ראובן ושמעון לא כבא אל הכללי והוא כל אדם חי . בטיב סכן עשה הרב זל כי בתחלת השער הביא המשפט האישי והוא ראובן חכם או שמעון כותב והביא זה למשל על המשפט המחייב ועתה בחר שאותו המשפט הוא משפט אישי וקרא מה שזורה עליו באור הכמות והאיכות המשפט ואם תשא' איך אמר החכם שהכמות והאיכות כחלקים מן המשפט כי הכמות כמנא עם האיכות והאיכות עם הכמות אם כן איך אמנא איכות וזולתי כמות . בטיב כי אמר רואים איכות וזולתי הכמות והוא אדם כותב :

שער ג

כל המשפט יהיה כסואו פועל או הפעולה הטעם שהכנים זה השער בכאן הוא כי לאחר שדבר במשפטים הפסוקים הביא עתה הוראת מלת הקשור לפי שיהי' נריך למחר הגורות כדי שיתחייב מהם מושכל : דמיון זה אמרנו ראובן עמד או הרב כל אלו כקראוים משפטים פנייים ועמד הוא

שער שלישי

פועל עומד בעצמו
לאחר ועמד נקרא פועל והרג הפעולה
לפי שאחר מתפעל ממנו שזה אנלינו
יבטא בדבור הזה או
לא יבטא פירוש
כמו שתאמר ורכבה
שומעת מלל היתה
שומעת זהו פועל או
הכמנא בית ה' הוא
כמו בבית ה' ואתה
הכית הקושרת
ודע כי מלת הקשור
כי באה לקשור הכוונ'
בכפוף ולהורות על
הזמן אך הכוונה
בקשור היא חזקה
מהוראתה על הזמן
שאינה הוראה אלא
במקרה תדע שהרי
אכמנו מתימין מלת
המציאו בדבר שאיכ'
כרילומן שהו' מחוייב
בעצמו כמו שתאמר
המשולש כח' וזיותיו
שונות לפני כככות
ולא תוכל לומר שמלת
כח' באה להבהיר
על זמן שהרי שוני
הזונו אינו תלוי בזמן
אם כן בהכרח יש לך
לומר שלא תבא אלא
לקשור הכפוף ככפוף
כיון שכתבאל בפפר
המלנינה אפשר נד
הוא כמשפט השני
לפי

הרג הוא יונא
יהיה שאלו לא נסים ואת המלה לא היה
המוכן אללם מתי הוא עומד

או אמרנו ראובן הרג את שמעון
כל או נקראים המשפטי השניים
בעבור שהם כלם בלתי צריכים
לדבור שלישי יקשור בין נשואם
ונשואם להודיע באי זה נשוא
המשפטים הנה נקרא אורחו
השלישי וזה כי אמרנו ראובן
עומ' לא תור' ואת המלה על קשר
נשוא זה המשפט בנושאו באי
זה זמן היה אם ראובן הוא עומד
עתה או היה עומד כמה שעבר
או שיהיה עומד כמה שעתיד ואי
אפשר מבלתי דבו' יקשו' הנשוא
בנושא כמו אמרנו ראובן הוא
עתה עומ' או היה עומד או ימצא
עומד שזה אנלינו בטרה בדבור
הזה או לא בטרה ולכן נקרארו
השלישי ונקרארו הדבור אשר
יקשור הנשוא בנושא בזמן ידוע
עבר או עתיד דבור המציאו הוא
היה או הווה או יהיה : ומה שנגז'
מהם כי הם יורו על מציאו הנשו'
בנושא בזמן מיוחד ואם יחובר
בנשוא המשפט מלה תורה על
איכות מציאות נשואו לנושאו
כמו אמרנו אפשר ונמנע' וסובל'
והכרח' ומחוייב' ומגונה' ונאה
וראו' וצריך' ומה שרומ' להם'
ופעמים יהיו אלו המלות והדומה
להם במשפט השני או במשפט
השלישי ואנחנו נקרא אלו המלו'
והדומה להם הצדדין כאמרנו
האדם אפשר שיכרוב אפשר
שירכב אפשר צד' וכן כאמרנו
כל אדם בהכרח חי הנה נאמר כי
בהכרח

לכשור הכפוף ככפוף כמו הוא היה או
יהיה שאלו לא נסים ואת המלה לא היה
המוכן אללם מתי הוא עומד
שזה אנלינו כמה
דרכו זה או לא כמה
רונה לומר שיבטאם
האדם בפפתיו א'
אותה מלה שליטית
או לא יבטא כמו
ורכבה שומעת אשר
יחס מלת היתה הוא
מוכן אנלינו שינמרך
מלה שליטית :
ומה שכנו' מהם רל'
המלות המורות על
המציאות הכפופים
ואכ היה יהיה יעמד
יאכל יעשה אפשר
וכמנע וסובל והכרח
ומחוי' ומגונה וכאה
וראו' וצריך' ומה
שדומה להם : כבר
אמרנו שהם ב' ממרי
הבזרות והם אפשר
מחוי' וכמנע' הסובל'
הוא קרוב ל' האפשר'
ומגונה קרוב אל
הכמנע' וכאה אל
האפשר' או ל' המחוייב
האדם אפשר שירכב
אפשר נד ואמרנו כל
אדם בהכרח חי הנה
כאמ' כי בהכרח נד'
ואם תאמ' מה יש בין
חמר המשפט וכן
חמ

שער ששי

ה

שאינו נרוך מלה שליטת וכן אמרנו כל אדם מי בהכרח מי הוא במשפט השלמה שהרי כאן שלשה מלות האדם והכמי והמי:

שער ד כל שני משפטי

וכו' המתנגדים הם סוג לארבעת המיני' כי לא כוכלו לומר שמתנגדי' הם הפכים שהרי הפכים מ מציאותם כאחד מה שאי'כן כקנין והעדר ואלו היו המתנגדים הפכים היו המיונב והשלילה כמציאים מכתוז כמו שהם כמציאים במאמר ואין הדבר כן כמו שכתבאר בספר ה המאמרות כמצא לפי זה שהמתנגדים הם סוג ומה שתחתם הו' הפרטיות והוא אומר ראובן חכם ראובן אינו חכם האדם אדם כותב האדם אינו וכתב משפט כתימי

בהכרח צדי' וכאמרנו ראובן צדי' שיעמוד ראובן כגונה שיקלל ראובן צריך שילמוד ראובן צדי' שיעשה כך כל אלו נקראי' צדידי' ואנחנו נקרא הפעולה הדבור והפעולות הדבורים הנה כל אלו השמות אשר התבארו עניינם בזה השער הם חמשה והם המשפט השני' המשפט השלישי' הצדי' הדבור דבור המציאות:

שער ד כל שני משפטים אשר נשואם

ונושא' אחד בעצמו וזלת שהאחד מחייב והאחד שולל הנה נקרא ואלו השני משפטים המתנגדים ונקרא החיוב והשלילה המתנגדי' דמיון זה אמרנו ראובן חכם ראובן אינו חכם או האדם כותב האדם אינו כותב הנה אלו השני משפטים נקראים המתנגדים וכל מה שדומה להם' ואולם אם היה ההתנגדו' בין שני משפטים בעלי הקפי' הנה זה יש לו שם ייחודי' וזה כי שני המשפטים המתנגדים ואם חובר עם כל אחד משניהם הקף כללי' כאמרנו כל אדם חי ואין

כמו שאמר אפשר שירכב או מחוייב שיהי' או כמעט שיענו' כל חמרי הגזרו' היא כשלא כזכ' בו לו כגון האדם מי או האדם כות' או האד' מ'עוסף וכל אלו הכוונאים הם חמרי הגזרות:

שער ד משפט המתנגדי'

הו' שיהי' האד' מחייב והא' שולל וכל משפט יצטר' כנס' וכפוא כאש' ביארנו וההכדל אשר בין המתנגדים ע'ד המיינב והשלילה והינ המתנגדים על דרך קנין והעדר הוא כי המתנגדים על דרך קנין והעדר הו' כמו רואה או עור שאפס' מציאותם אכל המתנגדים על דרך חיינב ושלילה הם חולקין אמת ושקר בכל הדברי' מה שאין

בן במתנגדים על דרך קנין והעדר כי לא יוכל לומר הכותב עור אחר שלא קדם לו קנין הראות האדם כותב אדם אינו כותב: אם ישאל שאל איד' אמר זה המאל שסתיקן נודקיות כי כבר ב א 2 1 כאמר

פרוז חומה בלתי מוקף ומה שהקדים ראובן קודם האדם כותב אף על פי שזן הדין היה לו להקדים האדם כותב כיון שהוא יותר כללי' הטעם בזה לפי מה שהו' מ'עוסף ורצה לקחת משל בלתי מ'עוסף

שער רביעי

ממופק ועוד כי החכמה היא טוב
לכתובה והכותב חלקי ממנה ואין
אדם חי הנה לו שני המשפטים נקראו

וכו לפי שהם כתבלי
המרחק מחיבורו כי
זה מחייב בתכלית
וחולקים האמת ו
חולקי האמת והטק'
בזמור הכרחי ומה
שתחתיו לל תחת
תחת ההפכים הם
קנת מי והטעם כי
תחת הכלל הו הפרט
כי ההפכים הם בכל
מה שתחתיו הוא
בקנת ועוד נקראו
קנת אדם חי קנת
אדם אינו חי תחת
ההפכים לפי שאין
בתכלית המרחק ו
אפש' סיזדקו שיה'
כאחד מה שאין כן
כמת הפכי והמשפטי
הסותרים הם כדלית
מאלה השנים שאם
המחייב הוא כללי
יהיה הסותר חלקי
ונקר' סתיר' כדמיון
הסותר בכין גדול
שחסיר ממנו קנת
אכינו הנה אלו ד'
שהם מתנגדי והפכי
ומה שתחתיו ו

ואין אדם אחד חי הנה שני אלו
המשפטים נקראים המתחפכים
וזה ההתנגדות נקראהו הפך'
ואם חובר בכל אחד משניה הקף
חלקי כאמרנו קצת האדם כותב
קצת האדם אינו כותב נקראו
תחת המתחפכים ואם חובר באחד
משניהם הקף כללי ובאחד הקף
חלקי הנה נקראים המשפטים
הסותרים וזה הענין נקר' הסתיר'
ואלו שני מינים המין האחד
שיהי' המשפט האחד מחייב כללי
והאחד שולל חלקי כאמרנו כל
אדם חי אין כל אדם חי הנה אלו
השנים הסותרים והמין השני
שיהי' המשפט האחד שולל כללי
והאחד מחייב חלקי כאמרנו לא
אדם אחד מעופף קצת אדם
מעופף ושני אלו גם כן סותרים
ומן הידוע כי כל מה שיתחייב דבר
לענין מה או שוללת אותו ממנו
לא יחסר הדב' החי אשר תחייבהו
או תשלול אותו מחיורו הכרחי
אליו או אפשר לו או נמנע עליו
דמיון זה אמרנו כל אדם חי הנה
נקרא זה המשפט הכרחי ואם
אמרנו קצת האדם כותב נקרא זה
המשפט אפשרי ואם אמרנו כל
אדם מעופף נקרא זה המשפט
נמנע ואנחנו נקרא המחויב
והנמנע הכרחי כי אנחנו נאמר
האדם חי בהכרח והאדם אינו

והסתיר ככאן והם האמיות סתומיות סותרת בטלילה סותרת הפכיות מה שתחת
הפכיות ואם תכה לו הטעם נרות כב' שהם המחויב והכמעט והאפשר כמו
שמכאן

שער רביעי

שמאמר והולך יהיו יאל וכאשר תכה אלנו
היא כב' חלקי הזמן שהם עתי ועב' הווה
יהיו ד'ן ולו הם המזכירים המשתמשי' משפט מוחלט' אבל דומה הדבר

המחויב כזה רוב' לומר
כאמרנו ראובן עומ'
זאת העמידה דומה
ל דבר המחויב אבל
אינה דומה למחויב
המוחלט שאם כאמר
כן יתחייב שיהיה
ראובן לעולם עומד
אך אחרי היותו עומ'
כמתקלק מגדר ה
האפשרי אל קצת
המחויב והוא היותו
עומד בפועל כמו
שיצטרך אל המחויב
שיהיה כנתי כמו על
דרך משל קוטר ה
המרוכב גדול מצלעו
ולזה אמר החכם
ידמה :

שערה שמו כשואו
לכשואו רל
שהחליפו המשפט
ושב הכשואו כשוא
והכשואו כשואו :
דמיון זה אם שלא
הביאו הדב' אל אל כל
אדם נזקק הכה
האדם כשואו והנזקק
כשואו וכשתהפך כל
נזקק אדם שב אדם
כשואו כגורת הזאת
וזה נקראתו הפוך
המשפט

אינו מעופף בהכרח' וכאשר אמרנו
מראובן דרך משל בהולדו ראובן
זה כותב' או ראובן זה אינו כותב
או נקרא זה המשפ' אפשרי באמת
ואולם כאשר אמרנו כן מעזרא
הסופר דרך משל בעת מציאותו
עזרא הסופר הנה לא נקרא זה
המשפ' אפשרי אבל נקראהו משפ'
מוחלט או משפט נמצ' כי כל אפשר'
אמנם הוא אפשר' על האמת בעתיד
קודם שיצא מציאות אחד משני
האפשרים אבל אחר צאת מציאות
מה שיצ' הנה הסתלק אותו האפשר'
כי ראובן העומד אצלינו הו' עומד'
ואין העמידה אז לא אפשר' אבל
ידמה הדבר המחויב כזה או :

הנה כל השמות אשר נתבאר
עניינ' כזה השער יג שמו'
והם ההתנגדו' וההפך' והסתיר'
והמתנגדי' והמתהפכי' והסתורי'
ומה שתחת המתהפכים המשפט
הנמנע' המשפ' ההכרחי' המשפ'
המוחלט' המשפט האפשרי'
משפט המציאות :

שערה כל משפט שיהזור
בשואו לנשואו
ובשואו לנשואו' אם נשאר צורך
כמו שהיה קראנו אורנו הפוך
המשפט' או משפט מהופך' ואם
לא יעמוד הצדק אבל יכזב'
נקרא זה הפך המשפט' או משפט
הפוך' דמיון זה אומרנו לא אדם
אחד מעופף וזה נקר' הפוך המשפ'
שהוא שישמור האיכות והכמות
והצדק ועקר הכל שישמור הצדק
והאיכות'

במחמות אף על פי
שהם דין אבל השאר
הכלתי' משתמשין
במחמות ואינם ה
הכרחיות במלאת
הדבור ולכן קנר
מהם :

שער ה כל משפט
שמו כשואו
כשואו : אמר שדבר
בפרקים הקודמים
כשואו' והכשואו וכגורו'
הכשואו והיאך'
יתקשרו אלנו הגורות
עד כלומר שיהיה
התהפכותם כשוא
והוא שו טוב הכשוא
כשוא והכשוא כשוא
וזהו הפוך המשפט
כלומר שואו מתהפך
בעצמו אך אם אינו
מתהפך הוא הפך
המשפ' דמיון זה ולא
אדם אחד מעופף
ולא מעופף אח' אדם
כבר הקדמתי אך כי
המשוללת הכללית
לאו תהפכה בעצמה
במומר הכמע אבל
אמרנו כל אדם מי
שהו כמומר ההפרכי
לא יתהפך' אלא
לקצתיית

שער רביעי

לקצתית וזה הפרק כולו כבר ביארתינו המשפט והתפכות הגזרות הכי אלה למעלה יותר בהרכבה ממה שהוא מחייבת כללית מתהפכת לקצתית כחומר ההכרח כגון שכל אדם חי קצת

שער ידוע

והאיכות והפכו לא מעופף אחד אדם אבל אם תאמר כל אדם חי הנה אם תאמר קצת החי אדם היה זה הפוך צודק כי הוא אמת אולם אם נהפכהו כשנאמר כל חי אדם הנה יהיה זה הפוך לא הפוך הנה כלל השמות המפורש עניני בזה השער ארבעה והם

כמעט התבוננות כי כל שני משפטי ככללים וכו' אחר טדכר בגזרות ובהפסוק ובהתקט' הגזר' ידבר עתה הכה איך יתחייב מהן תולדה והוא אומ' כי התולד כשרי' הגבול האמנטי משתתף לפתי ה הקדמות כאמרך כל אדם חי וכל חי מרגיש אם כן כל אדם מרגיש כי חי שהוא

הפוך המשפט הפוך המשפט משפט מהפוך משפט מהפוך שער ידוע עם מעט התבוננו כי כל שני משפטים נבדלים לא יתחייב מזה דבר אחד כלל כאמרנו על דרך משל כל אדם חי וכל אש חמה וכל שלג קר וחן אם הרבות המשפטי הנבדלים הרבה מאד לא יתחייב מכללם דבר אחד ואם השתתפו במין אחד מן השתוף עד שיתחייב מזהם יחד משפט אחד הנה הרכבת

אותם שני המשפטים או יקרא היקש וכל אחד משני המשפטים אז יקרא הקדמה המתחייב מהבור אותם שתי הקדמו יקרא תולדה ויקר' גם כן הרדיפה רמיון זה אמרנו כל אדם חי וכל חי מרגיש המתחייב מהבור זה בהכרח הוא כל אדם מרגיש וזאת היא התולדה המתחייבת בהכרח מזה החבור ואולם אם תתבונן זה אשר המשלנו בו תמצא חלקי החקש ג' חלקים כי כל משפט שני חלקים כמו שביארנו נשוא ונושא

החי אדם סוללת כללית מתהפכת בעצמה כגון שתאמ' אין אכן אחד חי כשתתהפך ותאמר אין חי אחד אכן מחייבת חלקית מתהפכת בכללית בחומר האפשרי כ באמרנו קצת האדם כותב תתהפך לכל כותב אדם סוללת חלקית איכה מתהפכת לכללית ולא בקצתית ואם לא ישמור הנדק אבל יכו' כקרא זה הפך המשפט כראשון ולא אדם א' מעופף אדם תשאל מהשליטה היא זאת ידוע הוא שאין אדם אחד מעופף וזה משולל ועומד הוא כשיב כי זה הוא כח השליטה והחיות שהם חולקי' האמת

השקר ככל הדברים כלם בין שיתכן מציאותו בין שלא יתכן

שער ו

הקצת הוא מאמר אשר כשמודרכו והוכחו הקדמות מה יתחייב בהכרח דבר אחד מהקדמות המסודרות והמוכחות ההכח והמשל כל אדם מרגיש קצת חי אדם קצת חי מרגיש ואתה קח לך שני ושרטים הא' הקס ככה מג' גבולי' ל' מהקצ' הגדול ומקצה הקטון ומגבול האמנטי :

הגבול

שער שביעי

הגבול האמצעי הו' אש' לקח שני פעמי' סה' הגבול האמצעי הוא משותף לשתי קודם התולדה ואיכה ככנס בה הקצה עכס התולדה אך אש' ההקדמו' כגדלות הגדול הוא לפלקם בהקדמה הגדולה עם האמצעי הקצה

כלתי אמצעות פות
כגדול האמצעי
כאמך כל אדם מי
וכל אש' אמה לא
יתילד מהם לא
תולדה נזקת ולא
תולד כוזבות מאמר
סהשתפנו האמצעי
פערר מהם פמנא
סהשתכרות שתי ה
הקדמות לשתילד
משתיהן תולד כקרא
הקס וההקדמה
הראשונה כקראת
הקטטה לפי שהאדם
הו' פרשו וכלתי כולל
מן ההקדמה השכיח
אשר בה מי ומרגיש
שכל אדם מהם יתר
כולל מן האדם
כמו שיתחייב משני
המשפטים כקראת
תולדת ורדיפה כלו'
שהוא כרדף אחר
מכור שתי ההקדמו'
וקוד' התולד כקראת
מנוקס כלומר שאנו
מבקשים לדעת כל
אדם מרגיש ומכלל
מה שתמך לדעת
כי כל הקדמה גזרה
ואין כל גזרה הקדמי'
נביאר

ונשא וזנה נפל השותף בין שני המשפטים בחלק אחד והנה הם שלשה חלקים החלק המשותף לשני המשפטים נקרארו גבול האמצעי והשני חלקים הגבוליים נקראים הקצוות והחבונן גם כן בשני חלקי התולדה כי הנשוא בתולדה הוא אשר יקרא מן ההקס הקצה הראשון והגדול ואותה ההקס הראשון והגדול תקרא ההקדמה הגדולה ונשא התולדה הוא אשר יקרא מן ההקס הקצה האחרון והקטון וההקדמה מן ההקס אשר בה הקצה הקטון הו' הוא אשר נק' ההקדמה הקטנה המשל כזה שנאמר כל ג' הוא ב' וכל ב' הוא א' ויחוייב מזה שתהיה התולדה כל ג' הוא א' או כל א' הוא ב' ואיננו נק' נשוא הדרוש בהקדמה האחת שהיא ג' הקצה הקטון וההקדמה שבה הקצה הקטון וההקדמה ונשוא הדרוש בהקדמה האחרת שהיא א' הקצה הגדול וההקדמה שבה הקצה הגדול ההקדמה הגדולה והגבול המשותף כינניהם שהוא ב' הגבול האמצעי ונקראת ההקדמה שבה הקצה הקטון הקטן' ונחזור משלינו כרי שנוסיף לשמות ביאור וההקס הוא אשר המשלנו בו הוא וכל מי מרגיש ותולדת זה ההקס הוא כל אדם מרגיש וחלקי זה ההקס שלשה האדם והתי והמרגיש והגבול האמצעי ממנו הוא החי והקצוות הם האדם

הקטון הוא הכלקס כהקדמ' הקטטה עם האמצעי: השני כל הקס הוא משתי הקדמות אשר מהם תתחייב ההקדמה אחר ותק' תולדה כגדלים רונה לומר שאינם משתתפים בגבול האמצעי יתחייב מקבוצם רונ' לו מהשתכרותם יתחייב תולדו והוא כמו כל אדם מי וכל מי מרגיש אש' כן כל אדם מרגיש הקצה הראשון והגדול הוא מרגיש כי הוא ראשון במבצע על האדם והו' גדול כי הוא יתר כולל ממנו והם גדולים השמות רונה לומר שכל הכונה בדיעת' הוא לדעת חלקו ההקס איכות ואשר בה הקצה הגדול הגדולה שנוסיף לשמות ביאור וההקס הוא אשר המשלנו בו הוא וכל מי מרגיש ותולדת זה ההקס הוא כל אדם מרגיש וחלקי זה ההקס שלשה האדם והתי והמרגיש והגבול האמצעי ממנו הוא החי והקצוות הם האדם

שער שביעי

ביאר כי כשאנו אומרים כל אדם חי
הוא משפט או גזרה אך כשאנו אומרים
כל אדם חי לכונן בזה להחמירה עם

שער ז

ב' תמונות הן התמונה
האחת היא שיהיה
נוס' כאח' כשואל כאחרת
בגון שתאמ' כל אדם
חי וכל חי מרגיש אם
כן כל אדם מרגיש
ובתמונה השני' הוא
שיהיה בזה הגבול
האמצעי כשואל

האדם והמרגיש וההקצה הקטון
והאחרון הוא האדם וההקצה
הראשון והגדול הוא המרגיש
וההקדמה הקטנה היא אמרנו כל
אדם חי וההקדמה הגדולה היא
כאמרנו כל חי מרגיש

הקדמה השנית או
תקרא הקדמ' כלומר
שהיא הקדמ' לדיעת
הרגשת האדם וזהו
כלל השער הזה :

הנה

כבר התבארו עניני אלה שמות וחס גדולי השמו'
אשר ראוי ידועתם במלאכת ההגיון :

הנה

כלל השמות אשר התבארו ענינים בזה השער לא
שמות וחס' ההקש' ההקדמה' התולדה'

והרדיפה' והגבול האמצעי' הקצה הראשון' הקצה
האחרון' הקצה הגדול' הקצה הקטון' ההקדמ' הגדולה'
ההקדמה הקטנה'

שער ז

וממה שהקדמנו התבאר כי השיתוף הנופל
בין ב' ההקדמות יהיה באחד משלש' דרכי'

בשתי'ן כמו כל אדם
חי ואין אכן אחד חי
וזאת התמונה תשוב
ל' הראשונ' בהתפרך
השניה שיהי שוללת
כוללת' ותאמר אין
חי אכן כי בזה ימצא
כשואל וכשואל כמשפט
התמונה הראשונה :
והתמונה הג' היא
שיהיה בזה הגבול
האמצעי כשואל בשתי
ההקדמות כאמרך
כל חי מרגיש וקנת
החי לבן בהתהפכות
השניה תאמר קנת
הלבן חי וכל חי
מרגיש אם כן קנת
לבן מרגיש כמח' שהחי
כשואל וכשואל' אבל
אם יספספו החלוקה
רונה לומר החלוקה
אשר חלק ארסטו
וסייעתו אל הגבול
האמצעי היא בכל
תמונה מן השלושה
תמונות

אם שיהיה הגבול האמצעי נושא לאחת משתי הקדמות
ונשוא באחרת כמו שהקדמ' שהמשלנו באמרנו כל אדם
חי וכל חי מרגיש' וכל מה שיתחבר בזה הדרך מן החבור
נקראהו התמונה הראשונה מן ההקש' ואם שיהיה
הגבול האמצעי נושא בשתי ההקדמות יחד כאמרם כל אדם
חי ואין אכן אח' חי וכל מה שיתחבר מזאת ההרכב' נקראת
התמונה השנית' מתמונות ההקש' ואם שיהיה הגבול
האמצעי נושא בשתי ההקדמות יחד כאמרם כל חי מרגיש
קנת החי לבן וכל מה שיתרכב זאת ההרכב' נקראהו
התמונה השלישית' מן ההקש' הנה יהיו תמונות ההקש'
שלוש' ודע כי אין כל שני משפטי' שיתתפו בגבול האמצעי
על אחת מאלו השלש דרכים יהיה מהרכבה ההיא הקש'
בלא ספק' אבל כאשר ישפטו החלוקה כי בכל תמונה
מהשלש תמונות יפול בו חבורים ויהיה כללם בשלושה
תמונות מאה ושמונה חבורים' ואשר הם היקשים באמת
ויולידו באלו החבורים יד' חבורים' כל חבור יקרא מין'
יש מהם ארבעה מינים בתמונה הראשונה' וארבעה
בתמונה השנית' וששה בתמונה השלישית' וכבר כתבו
וסדרום אותם עד שתאמר דרך משל זה ההקש הוא המין
הרביעי מן התמונה הראשונה' וזה ההקש הוא המין
השלישי

תמונות יפול בה החכור רוצה לומר כל אותם המינים שהם נד בקראים חכורים
זולתי ה'ד שהם מעידים בטבע וכבר כתבנו זה: ולא תשאל למה חלק התמונות
כא' כ' ד' יס' להשיב שכתבאר בהקט כי המין הארבע מן התמונה הראשון הוא

השלישי ומן התמונה
ה' כ' וזה המין ה' הוא
השלישי מן התמונה השנית
החמישי מן התמונה השלישית:

ביאור שלא מן המאמר

התמונה

הראשונה צריך שתהיה הקטנה מחייבת: והגדולה כוללת.
רוצה לומר אף כוללת אבל יוכל גם כן חלקית ולאן דווקא
כוללת. השנית משתתפת לה בכמות ונבדלת ממנה באיכות. וזה בהקדמה
ובחולדה ורצוני בשתוף בכמות בהקדמות שישמור סדר הכוללת רוצ' לומ' שיהיה
על כל פנים הגדולה כוללת כמו הראשונה. ורצוני בהבדל באיכות כי השנית
תוסיף על הראשונה בהקדמה הקטנה שאינה צריכה שתחית מחייבת. כקטנה
זבוה בעצמו תחסר ממנה שלא תוליד מחייבת. ורצוני בחולדה שיוליד גם כן
כוללת כמו הראשון ולא תוליד מחייבת רוצ' לומ' שאינה צריכה להוליד מחייבת:
והתמונה השלישית משותפת לראשונה באיכות בהקדמות שהשלישית תשמור סדר
בהקדמות. ובחולדה רצוני בשתוף באיכות בהקדמות שהשלישית תשמור סדר
המחייבת רוצה לומר שהיא בהכרח הקטנה מחייב. כמו בתמונה הראשונה רוצה
לומר שצריכה להיות מחייבת על כל פנים ורצוני בחולדה שתוליד גם כן מחייבת
ולא שלולה כוללת כי אם שלילה חלקית. ורצוני בהבדל בכמות כי השלישית
תוסיף על הראשונה שלא תצטרך לכוללת הגדולה. וכן בעצמו תחסר ממנה
שלא תוליד כוללת. השנית והשלישית הפכיות בכמות ובאיכות רצוני בזה כי
השנית תשמו' סדר הכוללת ולא תשמור סדר המחייבת ותוליד כוללת ולא תוליד
מחייבת רק שלילה. והשלישית בהפך זו כי היא שומרת סדר המחייבת ולא
תשמור סדר הכוללת ולכן תוליד מחייבת ולא תוליד כוללת. ובכלל שהשנית
לא תשמו' סדר החיו' ולא תולידהו והשלישית לא תשמו' סדר כולל ולא תולידהו:
התמונה הראשונה היא על ארבעה פנים. והוא שהגדר האמצעי נושא
בהקדמה האחת נושא באחרת. האחד כל גב' וכל בא'. אם כן
כל ג' הוא א'. השנית כל גב' ואין דבר מב' א'. אם כן אין דבר מג' א'. השלישית
קצת ג' וכל בא'. אם כן קצת ג' א'. הרביעית קצת גב' ואין דבר מב' א'. אם כן
קצת ג' איננו א'. התמונה השנית היא גם כן על ד' פנים: והוא שהגדר
האמצעי נושא בשתי הקדמות: האחד כל גב' ואין הדבר מאב' אם כן אין דבר
מגא'. השנית אין דבר מגב' וכל א' ב' אם כן אין דבר מגא'. השלישית קצת גב'
ואין דבר מאב' אם כן קצת ג' איננו א': הרביעית קצת ג' איננו ב'. וכל אב' אם
כן קצת ג' איננו א': התמונה השלישית הוא על ששה פנים והוא שהגדר
האמצעי נושא בשתי ההקדמות. האחד כל גב' וכל בא' אם כן קצת ג' א'. השנית
כל גב' ואין מבא' אם כן קצת ג' איננו א'. השלישית קצת גב' וכל בא' אם כן קצת ג' א'.
הרביעית

שער ששי

הרביעית כל כג וקצת כ"א אם כן קצת ג"א החמישי קצת כג ואין דבר מ"א אם כן קצת ג' אינו א' הששי כל כג וקצת ב' אינו א' אם כן קצת ג' אינו א'

ער כאן שלא מן חב אמר

וכל מה שהוא זולת אלו ה'ד מינים מן החבורים רוצה לומר הארבעה ותשעים חבורים הנשארים אינם הקשים כי הם לא יהייבו דבר אחר בהכרח ואמנם הראיה על בשול אותם החבורים וקיום או המינים וידיעתם הוא חלק גדול ממלאכת ההגיון ואין זה כוונת המאמר ואלו ה'ד מינים ממיני ההקשים יקראו

ההקשים המשאיים : ואולם

תכאי מדובק רונה	ההקשים התנאיים : הנה הם	והיא שני מיני
לומ' שבמציאות האל'	שני מינים : תנאי מדובק ותנאי	שיתכנה המוקד' ויוליד
יתחייב מציאו' חכירו	גבדל' וההקש חתנאי המדובק	כלוה' כאמרנו אס
כמו שבפעליות השמש	כאמרם אם היתה השמש עולה	האלדס כמנ' הכה הקי
יתחייב מציאו' היום	הנה עתה יום' ואחר נתנה ונאמר	כמנ' ואח' כך תכנה
וזה יהיה על כ' פכים	אבל השמש עולה הנה יתחייב	המקדס וכאמר אכל
הראשו' כחייבו והשני	שיהיה עתה יום וכל הקש יחובר	האלדס כמנ' ויוליד
בשליב' : תכאי	כן יקרא תנאי מדובק : וההקש	הכלוה אס כן הקי
כדל רונה לומר	התנאי הנחלק רוצ לומר הנבדל	כמנ' והמין השני
שבמציאות האלד	הנזכר לעיל : כאמרם זה המספר	שיתכנה ככגד הכלוה
יוכר חכירו כמו שאס	אס זוג אס נפרד' או נאמר אלו	ויוליד ככגד הפקדס
המספ' ה' זוג יתחייב	המים אם חמים ואם קרים או	כאמרנו אס האדס
שלא יהיה נפרד ואס	פושרים' ואחר כן נתנה ונאמר	כמנ' הקי כמנ' ואחר
המים חמין יתחייב	ברמיון הראשון אבל הוא נפרד	כך אכל הקי אינו
שלא יהיו פושרין ולא	הנה יתחייב שלא יהיה זוג' או	כמנ' אס כן האדס
קרים וזהו נפרד כמו	נתנה ונאמר במשל השני אבל אלו	אינו כמנ' : ולע
כדל המינים :	המים חמין הנה יתחייב שלא יהיו	כי ההקש התכאי הו'
המדובק	קרים ולא פושרים' וכל הקש	מחובר משני הקדמו'
	יחובר כן יקרא הקש תנאי גבדל' :	הגדולה מהס מחובר
	ומיני ההקשים התנאיים המוליד'	משתי הקדמו' בשואי'
	חמשה מינים' והמדובק	

ידבק חלק אח' מהס עם הראשון במלת התכאי שדיא מלת אס כאמרנו אס האדס כמנ' הכה הקי כמנ' בזה המאמר שתי הקדמות אחת מהן האדס כמנ' והשנית הקי כמנ' עם הראשון וכנא האדס כמנ' עם מלת אס שהוא התכאי : אמכס ההקדמה הקטנה היא תקדמ' הכשכית' חיצר כה תכאי והוא אומרנו אכל או אלא והדומה להס כאמרנו אכל האדס כמנ' : אמכס התכאי המתפרד הוא גם כן משתי הקדמות כמו המתדבק אלא שזה המתפרד יכנס בו תכאי מתפרד המאמר

שער שביעי

ט

המאמר השני מן הראשון כמלת או המדובק שני מינוב הכחלק ג' מינים - כאמרנו המספר הזה אם זוגו לאו כפרד והשלישי מינים איכס כמנאים כי אם וזה המתפרד שלש מינים יא' סתירתם שהוא זוג וכפרד לא

המדובק שני מינוב והחלק ג' מינים וראיות זה והמשליחם אינו כוונת זה המאמר ולאנשי זאת המלאכה מין ממנוי החקש יקראוהו חקש החלוף זהו כי אנחנו כשרצינו לאמת משפט מה ובארנו בהקש אחד מן ההקשים המשאיים והוליד לנו המשפט אשר רצינו שנדע אמתו הנה אנחנו נקד' אותו החקש המשפטי הישר ואם אמתו אותו המשפט ברך אחר הווא שגניח סוררר המשפ' אשר נרצה שנדע אמתו ונחבר החקש יהיה לנו מופת בו ויליד שקר אותו הסותר אשר הנחנו נאמר כי אותו אשר הנחנו הוא האמת בלי ספק והו' המשפט אשר נרצה לאמתו נקראוהו חקש החלוף

ולנו

היפיהם אמנעים כמו המשל האחרון ועוד כי המשל הזוג והכפרד דו' משותף לתכאי המדובק ותכאי הכחלק מנד שכוכל להמשילו כמו שהמשלנו בעליית

השמש מציאות היום וגם כן כוכל לומר אם זה המספר הוא זוג תחייב שלא יהיה כפרד אבל הוא זוג אם כן אינו כפרד והטעם שהרב לא הביא זה המשל לפי שאינו דומה לעליית השמש ומציאות תקופין במציאות שאין הא' כמנא בלתי הכ' מה שאין כן בזוג וכפרד כי אין הזוג מחייב מציאות הכפרד ולפי שהם כחלקים במציאותם הביאם הרב בהקש הפחלק ולאנשי זאת המלאכה אמר הרב זכו ולא זו לנו הקשי' אחריו לפי שאין ההקשים מלאה הכרח בהגעת האמתיות לא להתעסקו באלו ההקשים הוא ליתרין טובה : הקש החלוף והסוד ורתיעה נורתו שתקיים דעת אחת בביטול בתיירתו ותבטל סתירתו כהתחייב אליו שקר : וכיאר זה כי

ג א 3 i אכמו

שער שביעי

או שנתנה כנגד אחד מהם ויולד הכשאים ואחר כך יתנה כנגד אחד מהכשאים ויולד האחד וכן יעשה עד שיכלה באחד לכדו:

כאמרנו המים האלו או חמים או קרים או פושרים ונתנה אבל הם קרים אם כן אינם פושרי ואם כך נתנה אבל אינם קרים אם כן הם פושרי והמין הטלוי הוא טלוי התורות שלמה ולא יוכל לוכל כלם וזה המין יתנה באחד מהם ויולד כנגד האחר כי כאמרנו ראובן הוא בזרפת או ביהודה או בגליל ונתנה באי זה מהם שקרה אבל הוא בזרפת אם כן אינו ביהודה ולא בגליל והמכה פשט בזה המין שיתמייך בגליל ויכטה בגליל ויאחרו עם הסתירו ועם זה כאמרנו ראובן אינו בזרפת ויהיה עם זה בגליל או ביהודה אבל כזרפ ולא נראה:

ולבו מין אחר מן החקש בקראו חקש החפוש והוא שיהיה משפט מרה בודעו חלקיהם והתאמתו בחפוש קצרה חלקיו הגדל נקח אותו המשפט כללו ונשימהו הקרמת חקש: ולבו חקש אחר בקראו חקש הדמיון הוצה לומר ההעמקה והוא שנמצא שגדבבים מתחמים בעיניו מה ונמצא דין אחר בלתי באחד נמצא משנת הדבבים הגה ברוך באותו ההין על הדבר האחר המיוגו שישאל שואל אם השמים נעשה במלאכה ונאמר כן ראיתו זה כי השמים בשם והחיותל גשם והחיותל נעשה במלאכה השמים אסוין נעשה במלאכה זה הגה זהו הוא חקש המשל ואם נקח האיה על היות השמים נעש במלאכה כשחפוש השמים אשר נתחזו כולם או רובם ונמצאם נעשים במלאכה הגה נאמר הוא הדין לשמים הגה אגחנו נקראו חקש החפוש: דמיונו שבאמר הגשם הוא בית האוצר והכסא והמנוחה ומה שדומה להם והם נעשים במלאכה והשמים מכלל גשם הם אם כן נעשי במלאכה וזה חקש החפוש ולנו חקשים אחרים נקראים חקשים הדיניים החוריים ואין פנים לזכרם במה שאגחנו בדרבנו הגה כלל במה שיכלהו זה השע מפורש העניני שנים עשר שמות: והם התמונה

הראשונה מן החקש והתמונה השנית ממנו והתמונה השלישי ממנו מיני תמונות החקש החקשים המשאים החקשים

החקש: שער ק

שער שביעי

שער זה קצת הפשוט הגוף הוא המגביל הכפא והכף וכל אחד מאלו עשוי
א"כ כל גוף עשוי בדרך הפשוט הוא שכיח שום מכוונם והוא אם
השמים עשויים ומקח הקדמה תתבאר בדרך הפשוט כן הגוף הוא המגביל הכפא
והקיר ודומיהם וכל
ההקשים התנאים התנאי המדובק התנאי הנהלק אחד מאלו עשוי אם
ההקש המשאוי הושר הקש החלוף הקש החפוש כן כל גוף עשוי והוא
הקש ההמשל הקדמה גדולה כל
גוף עשוי והשמים

גוף כמזא שהשמים עשויים והומוה שרנינו לבאר : זהו הדמיון על הקש החלוף
כל מי ואין אדם מבצלי חיים אכן : הקש משאי כמזא שאין אחד מכני אדם
אכן ואם זה אינו אמת תהיה כתירתו אמת והוא שמקנת בני אדם אכן מעתה
כזכור על הקש כזה מקנת בני אדם וכל אכן רומם הקש החלוף כמזא שמקנת בני
אדם רומם והומו כזכ ואמנם הכזב בכאן הוא מזד שהקדמה המוספקת האומר
מקנת בני אדם אכן שיתחייב ממנו הכזב הוא הכוזב כמזא כתירתו גודק' והוא
שאין אחד מכני אדם אכן והוא מה שרנינו לבאר והתולדה הכוזבת תהיה או מזד
אמת מן ההקדמות או מזד תכנית ההקש רונה לומר שיהיה מהמין שאינו מוליד
כגון שיהיה מב' שוללו או מב' חלקיות השוללת הכוללת כתירת המחייבת חלקית
השוללת החלקית כתירתה מחייבת כוללי : ולעולם אם סתירתה גודק תכזב
ההקדמה והאם תכזב האמת מהן תכדק האמר והטעם שאין לסמוך על הפשוט
אף על פי שינדק באלף ולא נדק באמת לפי כשאנו מדברים בחכמה הוא כדי
להשכיח כל העמיסים על דרך כללי כדו שיעשה שכלנו כללית ידעת האמת
שהוא בכללי שאין שם האמת מופלת על דרך האמת המוס דבר אלא בכללי מזד
שאין לנו התלות בהפרטת הממרים המשתנים ולפיכך אפילו ינדק אין
לעשותו כללי לכללי :

שער ה המוחשים שער ה המשפטים אשר יודעו שער ה המוחשים
הזכיר ב שער ה המוחשים על אמתם דמינים המוחשים לעין שלא
בדרך המושכלות בידועתינו כגזה שחור היה לבן המוחשים לעין שלא
כמכיל הטע' שכתב' וזה מתוק וזה מר' והמושכלות המוחשים לעין מופת
בספר הפש' כי מן הראשונות בידועתינו כי הכל יות' כמו הם שיהם מוכזב'
המורגש יכולו ל' גדול מן החלק ובי השנים מספר כמו שכל הראשון
למושכל ועל כן אמר הוור ושהדברים השונים בעצמו שיהם יותר גדול
אמטו כי מי שיחסר בעינו לדבר האחר כלם שוים : מן החלק וזה לא
לו חוס אחד יחסר לו והמפורסמות בידועתינו שגלו הערוה סגורה וכי חסרי המטיב
כנגדו כשכל כשכיל יצטרך מופת' ואם

שער שמיני

ואם תשאל למה הקדים המוחסים לפי זה הזכיר תמלה המוחסים ואחר כך
שמן המוחסי' אלו כעתיק' אל המושכלים הזכיר המפורסמו' ואחר כך המקובלות
מפורסמים כמו גלוי הכושר מאחד מהם בערך המושכלות עם המוחסות
כבאר כמו משה רבי' לפי שהמקובלות

ע"ה ואחרים כמו רז"ל כי אכחנו אמנם כקטס ראייה על היות האישי אשר יקובל ממנו שהוא אמתי בכלל ולא יבוקטס ראייה על כל מאמר רונה לומר כי אשר שאנו יודעי' באמתות שהוא ראוי לכואה כתייבנו לסמוך בדכריו האמת דמיון זה אמרנו במשה רבינו ע"ה ויאמינו בה' וכמשה עבדו כלומ' שכל מה שהיה עושה היה מנד הכורא יתב' אך היו מוסקי' אם הכורא יתבר' עם האדם אם לא עד שכמעד הר סיני הודו ואמרו היום הזה ראינו כי ידבר אליהם את האדם גמי' והכבדים בהם האמת בהם כלו' כפי מה שהו' אדם יהי' האמת המגיע מן המוחסים והמושכלים אבל המוחסים והמושכלי' כלם שנים כל חכם ופלוס' וחיובי' שיקבל כל העמייבים בהרגש כשכל בקבלה ואיך אוכל יעטם לו והו' הרגש ובפסוק אחר משפט כבשרה לנו זה השכל שהוא מפריד בין המנוסה והכואה חלוק לא יתכן חלוק הוא שאין המפורסם אחר אבל מתחלף כפי התחלפות האקלימיים ויתרון הוא כפי מעלת כי המפורסם בארץ הואת הוא שהגביכה והכיוף הוא דבר מנוסה עד מאד וההפך הוא בארנות שמעאל בי עם הם

מזכרים

שער שמיני

משכמים לו הענינים לפי מהם אומרים
זוה הענין מביע מהאל יתברך מסיס
הגכס להניח מיד חדרו מה שאינו שלנו
כחוש שלם רוצה לומר

שלם יהי כעדר החוש
וכל מה שיוצא בחוש
שלם יהיה האמת
המביע ממנו אמת
כלי כפק וכן כל
מה שהניח הכסיון
כשלשלם האשק מוכי
לכטן עוצר אותו
העפנים אלו הדברי
הכסיון
כאורך הזמן עד
ששכ כמו מורגש וכל
דבר המושג מהם
אמת כלי כפק ואחר
אלו ההצעות רוצה
לומר הקדמות יחד
אמיתיו כמו כל אדם
חי וכל מי מרגיש אם
כן כל אדם מרגיש
הקט הכנות רוצה
לומר הניכות
הקט ההלכה רוצה
לומר שהקדמותיו
מתישכים כלכ לשעה
ראשונ' טעה בהיכלנו
המניח עצמו הוא
טועה בהקדמ' ההיא
או טעה בתורה כל'
יש טעות בקצת ה
ההקדמות או שקר
בתורה מנד שתוף
השם

אחרת וכל מה שיושג בחוש שלם
יהי המני ממנו אמת בלא ספק וכן
המושכלו כולם הראשונ' והשני'
אמתיות רוצה לומר במושכלות
השגיות בתמונת הנדס' וחשובות
בהתכונה הנה זה כולו מושכל
אמתי כי הוא יתבאר בהקדמות
קרובות רובם למושכלות
ראשונות וכן כל מה שהוציאנו
בנסיון בשלשול האשקמוניאה ל
לבטן ועצור לבטן אותו העפנים
זה גם כן וכל מה שדומה לו אמתי
וכל מה שתגיע ידיעתו באחד מאו
הדרכים אמתיים אנשי ההגיון
יקראו אותם המשפטים המגיעים
באחד מאלו הג' דרכים אמתיים
ואחר אלו ההצעות תרע כי כל
הקט שהיינה שתי הקדמותיו יחד
אמתיות הנה נקראוהו ההקט
המופתי ועשיית אלו ההקשים
יודיעת תנאי' הוא אשר נקראוהו
מלאכת המופת וכאשר תהיינה
הקדמות ההקט או אחת מהם
מפורסמות נקראוהו הקט הנצוח
ועשיית אלו ההקשים יודיעת
תנאיהם הוא מלאכת הנצוח
וכאשר היו הקדמות ההקט או
אחת מהם מקובלות נקראוהו הקט
ההלצה ועשיית אלו ההקשים
יודיעת תנאיהם היא מלאכת
ההלצה ובכאן מין אחר מן ההקט
יעשה בהם הטעאה ושקר יקרא
אתם ההקשים אשר תהיינה
הקדמותיהם או אחת
מהם

ואחרי לו ההצער תרע כי כל שהייכה
וכו' הקט המופת ב' הקדמותיו אמתיות
הכרחיות ועצמיות וראשונות כגון כל
אדם חי וכל מי
מרגיש ואולם ציבור
או התנאים כתיבאר
כספר המופת ו
ומלאכת הניכות
הקדמותיו מפורסמות
כגון שהוא מפורסם
שכל בעלי חיים
מביע' לחיי התחתון
וכגון זה מפורסם
יעשה מופת הקדמה
לקדמה עם הקדמה
אחרת להוליד שכל
בעלי חיים מביעים
לחיים התחתון
והקט ההלכה רוצה
לומר הדרכות הם
הקדמו' מקובלו' כגון
שתמכא בתלמוד
שדורשין מקראות
הרכה מנד שקדס
להם הקדמו' מקובלו'
אף על פי שהכטט
אינו מוכל אותו והקט
ההטעאה תהייכה
הקדמותיו מהקטים
מטעים כמו שתאמר
כל מועיל טוב ויש
רע שהוא מועיל אם
כן הטוב הוא רע וזה
ההטעאה מנד שקדס
ויש מנד הענין כמו
שתאמר

שער שביעי

המס כי טעויות השתוף היא כזה לרכי
כזב ושקר בדמיו ומקני כגון המחקה
צורה אחת ככותל : ההקס השיריי רונה

שתאמר כל מה שרואה האדם הוא
כמו שרואה והוא רואה את האבן
אס כן הוא אבן : וזה שהוא יטעה עמה
רונה לומר עם מלת

למר דמיוני תעשה
חפז מוחלט רונה
לומר שכל הקדמותיו
הם חפזיות ואינם
מתעסקות בהקדמו
אחרות לככת ה
הכרחיות לאותה
המלאכה :

שער ט סכות ה

הכמנאל
ארבע : המומר
והטורה : והפועל
והתכלית : ומה
שהביאה כזה השער
לא הביאה מנד היות
עכיוני

מהם טעה עמה או טע בה או שקר
בה כמין ממיני ההקשים : ההקש
המטעה : ועשיית אלו ההקשים
וידועת הדרכים אשר בהם יטעו
וישקרו ויקרא מלאכת המטעה
והנה ייפו דברים ויגנו בדמיון
ובחוקי לזולת הדברים וכן כל הקש
יהיה בו הקדמה לקוחה על צד
הדמיון והחוקי הנה אנחנו נקראהו
ההקש השיריי : והמלאכה אשר
תעשה אלו ההקשים ותודיע דרכי
החוקיים והמשלים אשר תעשה
אותם תקרא מלאכת השיר : ודע
כי להקשים המופתיים תנאים אין
פנים לוזכרם בזה המאמר לזכור
אותם אבל בכלל כי ההקשים
המופתיים לא יעשו ההמשל בשום
פנים ולא החקירה בחיפוש כי אם
בתנאים : ואולם מלאכת הנצוח הנה היא תעשה חפז
מוחלט ומלאכת ההלצה תעשה הקש הדמיון : וכן תראה
בהקשים ההלצה הקדמה ותסתור אחרית לסכות ויקרא
אצלינו זה הענין הנסתרים וכלל אלו השמות המפורש
עניינים בזה השער יז שמות : והם המוחשים : המושכלות
הראשונות : המושכלו השניות : המפורסמות : המקובלו
משפט אמתי : ההקש המופתי : מלאכת המופת : ההקש
הנצוחי : הקש ההלצה : מלאכת ההלצה : ההקש
המטעה : מלאכת המטעה : ההקש השיריי :
מלאכת השיר : הנסתר :

הוא והשקר הוא
שישקר בה הוא מנד
עצמו כגון שיהא
סוכר שקוט המרוכב
מה ללעו ושהארץ
כדורית ובאלו ה
השקריות הם מנד
עצמו סרו משקר בה
כלומר בדבר ואעפ
שהדבר אמת בעצמו
ומלאכת הסיר הוא
חוקי ודמיון ליפות
ולבנות כגון שימשינו
האשה הכאה לשוטפה
ולמרבליות בדמיון
היופוי כלכל ולמכוער
ידמו אותה לפהם
גליוס חושך ובאלס
הדמיונות : ושיר
השירים הוא מכלל
זאת המלאכה כמו
שכתבאר למעיינים
כזכיס השירים כ
כלכותם : ומה שכן
באיה למופת הוא
כשאנו לוקחים מוכת
מן העלה אל העולל
כגון שאנו מציאים
מן האש על מציאות

שער ט סכות ה
סכות הנמצאו ארבע החומר והצורה והפועל
והתכלית : דמיון זה בעניינים המלאכותיים
הכסא דרך משל חמרו העץ ופועלו הנגר : והצורה
הרבוץ

הענין אבל ראיה הוא כשאנו לוקחים ראיה מן הענין על השם :

שער ט סכות ה סכות הכמנאלות ארבעה : המומר : והטורה : והפועל : והתכלית : לפי

לפי מדבר למעלה במשפטים אשר לא
ינטרכו לראיה והם ארבעה הביא הכה
בזה הפר גם כן ארבע סבות המנאות

עכיו הניחי אלא מנד הטעם שפאר
בשער יא וטעם שהקדי החומר והנור א
הפועל והתכלי לפי שאי אלו יכולי לעמוד

ונורתו הרדע ולא
הרצוע הנשמי כי
אותו אינו נורה אלא
תמונה אכל המאכל
הוא הכלקח בטבל
אותו שמכחזן אינו
אלא מל בעלמא
להראות עצמו מה
שהו מניויר מבפנים
ומה שהיה במלטים
ולא כמתקן כראשון
לפי שכל למכות הב'
היות מהם טבעיות
והם הדומם והנמוח
כי הברזל הוא מ
מהמתכות והוא מכלל
הדומם והעץ הוא
צומח והקדים משל
הכם לבייך למעלתו
כי הכסף יותר על
מעלתו מההוכן לסד
עליו כמו שכתבא כפי
מחמת ראשון מתחת
הכבד

הרצוע אם הוא מרובע או
השלוש אם הוא משולש או
העגול אם הוא עגול ותכליתו
הישיב עליו וכן הסיף דרך משל
חומר הברזל ופועלו הנפ וצורתו
האורך ומעט הרב וחרוד הקצוות
ותכליתו שיהרג בו ואו הארבעה
סבות הם מבוארים נראים בעינינו
המדאכתיים כלם כי כל אומן
אכנס יצייר הצורה אשר צייר
בחומר מה היה עץ או ברזל או
נחושת או שעוה או זכוכי בעבור
כוונה יכוין אותה בכלי ההוא וכן
הוא הענין בנמצאות הטבעיות
דאוי שנבקש בהם אלו הסבות
בעצמם זולת זה : כי אנהנו לא
נקרא התמונה והתואר בעינינו
הטבעיים צורה שלשון תמונה
ותואר נופל בלשון עברי על הצור
המוחשר כחושים בין שררהיה
מלאכרתי או אין מלאכרתי רק
גבדל כתואר בני אדם : אבל נקר
צורה בעינינו הטבעי ענין

על מציאות הפועל
זולתי על ידי החומר
והנורה ראוי לבקש
לפי שאלו הד סבות
אינם מבוארים כ
בעינינו הטבעיים
כמו בעינינו ה
המלאכותיים לפך
נאמר ראוי לנו שנקט
הטבעיים הנורה
רובה לומר המעמיד
אמתת הדבר ומזיאו
להיותו אשר לו יכולת
למלקו מן הדבר רוב'
לומר כמו שאם יכלת
להפיר כח הדבר מן
האדם היה מתבטל
מציאות מן האדם זה
החיות אם תשא איך
מציא החומר תיות
ואלכ אמר שחומרו
הקרובים אכריו יס
להשיב כי למעל דבר

במין שהיה הוא כמו חומר אל המין אבל
באכרי גופו הוא חומר אל איש אחר
ובאיש אחר ידבר אם כן לא יקשה מזה
לזה ותכליתו ואם תשאל למה הקדים
הפועל לתכלית היה בראה שהבורא
יתעלה משפיע שפועו ואפילו על מה
שאינו ראוי בחיקו להקביל השפע הנוא
וכן אמר שתכליתו מנד הכנתו הוא
השגת המושכלתו יפעל בהכרח

ואם כן הביא משל בחימי
שהוא המד דמיון זה האדם מן העכיינים
הטבעיים חמרו הוא החיות כלום שהמי
הוא כוב והוא חמר לאדם שהוא מ
מין כמו שכתבאר במבא ולפי זה לא
יקשה למה שאמר למטה במחרכו דמיון
זה בחומר הכי זה ראובן חומר הקרוב
אכרי גופו כי למעלה דבר בכוב הכללי
ובבאן דבר באיש הפרטי כמו שיתבאר
למעין

הוא

שער תשיעי

הוא מלווה האש והמים והאוויר והארץ
מים קר ולח. אוויר חם ולח. אש חם
ויבש. ארץ קר ויבשה. ומה שמד' הרב

למעין הוך : ומה שהביא הרב אל עמין
הנורה והשכל הפועל הוא לזייר בלב
אמתת המציאו' בדרך קבלה כדי שיהא

ביחס הוא להודיענו
שקבל הנורה הדיא
כפי הקומר כמו
שהנשכ כל מה ש
טייטריך הו' למלאכו'
מעלות או יתהוו
קנתם מקנתם כמו
שהמים מתהווים מן
האש והאוויר מן המי'
וכן כלם. אשר
בשכילתו. אשר
בשכילתו לפי שאין
להיולי מנוחות מן
לשכל ולא בשכל לבד
יעשה נורה ומה שלא
הביאו רבותינו אל
משל נורה קרובה ואל
תכלית הקרוב ינא
ודי מוכת הנורה
הקרובה והנורה
האמיתית היא תכלי'
המכוון :

שער י

התמרה הם פועלים גם כן לשבר הזרוע לא האחד מהם
יותר קרוב מן האחר. דמיון זה בחומר הנה זה ראובן
חומר הקרוי איברי הגוף. והחומר אשר הוא רחוק ממנו
הליחות. הד' יסודות אשר מהם נתהוו האיברים. וידוע
כי שורש כל גשם הוא צמת הארמה. והחומר אשר
הוא רחוק ממנו הוא המים והאוויר והאש והארץ. אשר
מחבורה יהיו הצמחים. ואלו הד' הם אשר נקראים
היסודות. והחומר אשר הוא רחוק מהיסודות האלו הוא

הענין המעמי' לאותו המין המיוחד
בו אשר לו יכולת לסלקו מן הדבר
ההוא לא יהיה הרב' ההוא מאשי
אותו המין. דמיון זה האדם קן
העניינים הטבעיים. חומר הוא
החיות. וצורתו הוא הכח המדבר
ותכליתו הוא השגתו המושכלת.
ופועלו הוא אשר נתן לו הצורה
רוצה לומר אותו הכח המדבר כי
ענין הפעל אצלינו ממצי' הצורות
בחומרים והוא האל יתברך :
אפילו לפי דעת הפילוסופים זולת
שהם יאמרו כי הוא הפועל הרחוק
ויבקשו לכל גמצא מחודש פועלו
הקרוב כי אלו הסכו' הארבע מהם
קרובות ומהם רחוקות. דמיון זה
בפעל. כי אר' עלה מן הארץ והגיע
האוויר תנועה חזקה וחדשה רווחת
חזקות ועם נשיבת אורחה הרוח
החזקה שברה גזע תמרה ונפל על
כותל ושבר הכותל ונפל מן הכותל
ההוא בהרזנועו זאבן על זרוע
ראובן ושברו. הנה הפועל הקרוב
המשבר לזרוע הוא האבן והפועל
הרחוק עליית האויר. והרוח וגזע
החזקות ועם נשיבת אורחה האחד מהם
יותר קרוב מן האחר. דמיון זה בחומר הנה זה ראובן
חומר הקרוי איברי הגוף. והחומר אשר הוא רחוק ממנו
הליחות. הד' יסודות אשר מהם נתהוו האיברים. וידוע
כי שורש כל גשם הוא צמת הארמה. והחומר אשר
הוא רחוק ממנו הוא המים והאוויר והאש והארץ. אשר
מחבורה יהיו הצמחים. ואלו הד' הם אשר נקראים
היסודות. והחומר אשר הוא רחוק מהיסודות האלו הוא

דבר המשותף באו הד' אשר יחסו אלהם יחס השעוה לכל מה שיעשה מן השעוה.
או יחס הוזהב לכל מה שיצורף מהוזהב. כי התבאר במופת כי אלו היסודות
ד' ישת נו

שער עשירי

יג

שער י הענין הכולל אשר יכלול שער י דמיון זה האדם או הסוס
מספר האישים והוא או העקרב רונה לומר
מעמיד עצמו הסוג כל א' מהם בקראתו הביא הכח אלנו המסלים להודיענו שכל
משתתף לכל אישיו

מין ומדוע הקדים הזדע' המין להודעת הסוג כי יותר ראוי להקדים הסוג אל המין כמו שעשה פורפוס רונה לומר כי הוא כוון כזה להודיע כי ידוע קוד' לבעלם כי ידוע שהסוג יותר בעלם מן המין להיות המין כדאה לעינים ועוד

ד' ישתנו קצתם אל קצתם ויתחוו קצתם מקצת' אם כן יש להם בלא ספק דבר משותף הוא חומרם וזה הדבר המשותף אל היסודות ה' אשר נשכילהו בהכרח הוא אשר נקרא אותו החומר הראשון ושמו בלשון היונים ההיולי' כמו חומר הגלגלים והיסודות ונעדר מכל צורה ונקרא חומר פשוט' וכן רבי' מהפילוסופים והרופאים יקראוהו ענצאר ועל זה הסדר בעצמו יעשה בצורה והתכלית עד שיתבאר התכלית הקרוב מן התכלית הרחוק וכן הצורה הראשונה והאחרונה

ובכלל השמות המפורשים עניינם בזה השער עשרה שמות והם החומר והפועל והצורה והתכלית הסבות הקרובות הסבות הרחוקות היסודות החומר הראשון אל היולי אל ענצאר

שער י הענין הכולל אשר יכלול מספר האישים והוא מעמיד עצמות כל אחד מהם נקראהו מין רוצה לומר כמו שהיה מתחלה כי כל עצם לשון בעצמו הוא כלומר כמו שהוא והענין הכולל אשר יכלול שני מינים או יותר ויהיה מעמיד להם נקראהו סוג והענין אשר בו יוכר ויבדל המין מזולתו ויהיה אותו הענין מעמיד לו נקראהו הבדל וכל מה שימצא לכל אישי המין תמיד ולא יהיה מעמיד לאותו המין נקראהו סגולה והענין אשר ימצא ברוב המין ההוא או למעט ממנו ולא יהיה מעמידו נקראהו מקרה הנה אלן החמשה העניינים הכוללים לפי מה שמנו אותם הקודמים דמיון זה אמרנו האדם או העקרב הנה כל אחד מאלו נקראהו מין וכל אחד מהם יכלול אישי המין ההוא כראובן ושמעון אישי האדם ויקרא החי סוג להיות כולל מספר מינים באדם ובסוס ובעקרב וזולתם ויקרא הדבור ההבדל לאדם כי הוא יבדיל מין האדם ויכירהו מזולתו וזה הדבר רוצה לומר הכח אשר בו יצוירו המושכלות הוא מעמיד לאמת האדם וכן ראוי שנחקור כל מין ומין עד שנדע הבדלו המעמיד אותו ונקרא השחוק הסגולה לאדם בעבור שהוא ימצא לכל אישיו תמיד ולא ימצא למין אחר זולת מין האדם שאלו שאינם מעמיד וכן רוחב החזה והיותו נצב הקומה ורחב הצפורנים כל אחד מאלו נקראהו סגולה לאדם בעבור שהוא לא ימצא כי אם למין האדם לבדו וימצא לכל אישיו בשבע' וכן ימצא לכל מין בהכרח סגולה אחת או מספר סגולות והענין הכולל אשר נמצאות

שער

עשיר

כמו השמרות בזפת שהזפת הוא כנשא
השמרות: גם כן הנמק כגון שהוא כולל
כל הארץ מן זמן המקורי שהם מתהוים:

ועוד כי מהמין יכולו לידעת הסוג מה
סאין כן מן הסוג למין ושאר הפרק
כאשר כתבאר במכאז שעשה פורפרום

ואמכנו נקראהו גם
כן הענם שהוא סוג
עליון שהוא כולל:
גדר הענם הו הענין
שכיומו יתקיים
הדבר וכסורו
יפרד הדבר כלומר
סוג הענם יפמד
הדבר והענם הו כולל
הככה הראשונה
והשכלים הנפרדים
והכפפות האנושיות
והככבים והגלגלים
והיכודות והדומם
והמקורים והנמתי
וכעלי מים והאדם:
והשני הכמה ותחת
הכמה מינים כמו
במתדבק והמתערר
שער יא

יותר כוללת מן המין או השחרות
בו כי היא יותר מיוחדת ממנו כי
אין כולו שדור וימצא השחרות
גם כן לזולת האדם והיא יותר
כוללת ממנו ונקרא השחרות
והתנועה ומה שדומ' להם מקרה
והמקרה שני מינים ממנו מקרה
קיים כנושא בלתי נפרד ממנו

ועשה מאמרות
בכפר המאמרות ג
והשמה ספרים כבר
ביארנום כשע' שמיני
הכה זה מה שנקר'
לכאר בשער הזה:
שער יא

כשחרות לזפת ולובן לשלג וחום לאש' וממנו מקרה שהו'
נפרד כעמידה ושיבה לראובן' או החום לברזל ולאבן'
ומכואר כי כמו שהחי יכלול מיני כח כלם והוא סוג' וכן
הצמח יכלול מיני הצמחים כולם הנה הצומח גם כן סוג'
וכן הדבר אשר יכלול הצמחים ובה' והוא הגשם הנוון
נקראהו סוג' וכמו שהגשם הנוון יכלול החי והצומח
והוא סוג גדול' כן הגשם הכלתי נוון יכלול השמים'
והכוכבים' והיסודות' המקורים' והוא גם כן סוג אחד'
וכאשר אמרנו הגשם במחלט הנה הוא יכלול הכל'

ואין שם סוג יותר כולל ממנו' ואנחנו נקראהו גם כן
העצם ונקרא הגשם המוחלט הסוג העליון' ונקרא
האדם' והסוס' והעקרב' והחמר' והברזל והדומי' להם
המינים האחרונים בעבור כי אין תחת כל מין מהם זולת
אישי המין רוצה לומר פרטים כמו האדם שכולל ראובן
שעון': ונקרא החי סוג אמצעי או מין אמצעי כי הוא
סוג בסמיכות אל מה שתחתיו ממיני החי' והוא מין כסמיכות אל הגשם הנוון
אשר עליו אשר יכללהו ויכלול הצמחים' וכן הצומח גם כן סוג אמצעי למה
שתחתיו ומין אמצעי למה שעליו' ונקרא החי והצומח המינים התלכיים כי סוג
הנוון יחלק לחי ולצומח לא זולת זה:

ודע

- כי הסוגים העליונים לכל הנמצאות לפי מה שכאר ארסטו י' כוגים:
- הסוג הראשון העצם
- הסוג השלישי האיד'
- הסוג החמישי המתי
- הסוג השביעי המצב
- הסוג התשיעי שיפעל
- הסוג השני הכמה
- הסוג הרביעי המצטרף
- הסוג הששי האנה
- הסוג השמיני לר'
- הסוג העשירי שיחפעל:

ואלו

העשרה סוגים' האה מהם והוא הראשון העצם' והתשעה מקרים'
ולכל אחד מהם מינים אמצעיים' ומינים אחרונים והברלים וסגולות'
ואלו

שער עשירי

יב

ואלו העשרה סוגים העליונים אשר יקראו מאמרות • וידיעת אלו המאמרות וכל
 משיגיהם ודמיוני סוגיהם • האמצעיים ומיניהם ואישיהם ממה שאינו ראוי בזה
 המאמר אשר אנחנו נתחיל בו • והוא הספר הראשון מספר ההגיון • והשני
 יכלול על המושכלות המורככות והוא ספר המליצה • וספר השלישי הוא ספר
 ההקש • וכבר קדם וזכרון ענין ההקש ומינו ותמונותיו • ואלו השלושה ספרים
 כוללים למה שבא אחריהם מן הספרים החמשה הנשארים • והראשון מן הספרים
 החמשה והוא הספר הרביעי הוא ספר המופת • והספר החמישי הוא ספר הנצוח •
 והששי הוא ספר ההלצה • והשביעי הוא ספר ההטעאה • והספר השמיני הוא
 ספר השיר • וכאשר נבאר כוונת או המינים וכשנזכיר סוגו והכדלו נקראה גדר •
 ואם נבארהו בסוגו וסגולה מסגולתו נקראה רושם • או חוק • דמיון אמרנו בגדר
 האדם חי מדבר • הנה החי סוגו • והדבור הברלו • ופעמים יגדר האדם גם כן
 כשהוא חי מדבר • מת • ותהיה המות ההיא הברל האחרון אשר יבדיל בינו ובין
 המלאכים • ואם ביארנו שם האדם שנאמר שהוא חי רחב החוץ • או שנאמר
 הוא חי • נצב הקומה • או חי צוחק • הנה נקרא אלו רשמים • וכן פעמים נבאר
 השם ונכיריהו בסוגו ומקרו • כאמרנו בביאור שם האדם הוא יתוב • הוא חי
 ימכור • ויקנה • וזה גם כן נקראהו רושם :

הנה כלל השמות אשר התבאר עניינם בזה השער שבעה עשר שמות •

וחם אלו • הסוג • המין • האיש • ההברל • הסגולה • מקרה קיים •

מקרה נפרד • הסוג העליון • המין האחרון • המינים האמצעיים • הסוגים
 האמצעיים • הסוגים החלקיים • הסוגים העליונים • המאמרות • העצם • הגדר •
 הרושם • וזכרנו העשרה מאמרות • ולא ביארנו מהם זולת ענין מאמר העצם •
 כי ביאור מה שנשאר קשה על המתחיל ויארץ אריכות אפשר שלא יובן ממנו
 דבר כי אם בהתבוננות ולמוד מופלג • והנה הכוונה באלו השערים שיבין כל מי
 שיקרא אותו ביאור ענייני אותם המפורשים :

שער יא • אחר שדבר בעניינים שער יא • היו מן האדם : היסוד

אין נר' האד' להשכיל • בו : זולת האדם

אותם כגון החמשה כללים והעשרה בעליית האיד הכה קב' מה שבזקרה :

מאמרו ומה שמסך פירו' אחר מן האדם

להם בא הכה בזה שער יא • כל מה שימצא או מזולת האד' ככנר

הפרק לכאך הדכרו' לדבר מה תמיד סני מינים מקריים

ההכרחיים לאדם כירידת האבן למשה • וחיוב מות הכמנאים מקרה

לדעת אותם כדי לבח' בזביחתו נקראהו בעצמות • הכנפל מפאת ענמו

סויה ראו' לדבר אותו כמו שמפרס ומקר' הכנפל בכמיר' הכנפל מפאת ענמו

והולך • ירידת האבן למטה הוא הטבע כירידת אבן למטה וכפס' כסא לשיבה

בעצמו המוטס באבן שעל ידי זה תרד וזה אמרו או מזולת אדם • או הכנפל

כטבע יחויב המות לבח' כזכירתו בענין בכמירה כמו שדעתו ללכת במקו' פלו'

אחד כי המות והזכירה הם ענש אחד • וכמתי דבר ימ' מציא' וזה אמ' מן האדם

וכן ii 4 כ 7

שער אחר עשר

ואולם הארכנו לכאר זה העניין עם
 שאינם דברי עיונים הביא הרב להועיל
 אל המעיין להעתיקו ממדרגת ההמון
 למדרגת השלמים
 הנאותים לדבר ע
 עמהם הכה הוא
 בלתי יודע לדבר
 כלומר כל מי שאינו
 יודע לדבר אלנו
 הדברים אינו יודע
 לדבר: וכאשר היו
 סני דרכי אי אפשר
 התחכם

וכן כל מי שימצא על הרוב נאמר
 שהוא עצמות גם כן כאמרנו כל
 אדם בעל המשה אצבעות ואף
 על פי שימצ בעל ששה אצבעו
 וכן כל מה שימצא על הרוב בזמן
 כמציאות הקור בזמן הסתיו
 והחום בזמן הקיץ הגה גם כן
 יאמר בעצמות: וככלל העניינים
 הטבעיים כלם: ואם היו על
 הרוב הגה הם עצמותיים: וכל
 מה שמציאותו על המעט יאמר
 שהוא במקרה כמו שיחפור יסוד וימצא מטמון וככלל
 העניינים המקריים כלם שאינם מכוונים היו מן האדם
 או זולת האדם נאמר על כל מה שימצא מהם שהו היה
 במקרה: הגה זה ענין מה שבעצמות וענין מה שבמקרה:
 וכל תואר יתואר בו דבר מה: והתואר ההוא נמצא בדבר
 ההוא בעת שיתואר אותו הגה נאמר בתואר ההוא שהוא
 נמצא בפועל: וכאשר יתואר הדבר בתואר בלתי נמצא
 בו עתה אבל הו' מוכן ומזומן שיגיע לו התואר ההוא הגה
 אנחנו נאמר כי התואר ההו' בכח: המשל אמרנו בחתיכת
 הברזל שהוא סייף כי הוא מזומן שיהיה סייף הגה הוא
 סייף בכח: ואין החתיכה בלבד והעור כן: ויש הכדל גדול
 בין העדר ענין הסיף מחתיכת הברזל: ובין העדר מענין
 הסיף מחתיכת העור: כן אמרנו בילד אש נולד: זה כות
 עניינו שהו כותב בכח הרחוק: ואמרנו בנער קוד שיתחיל
 בלימוד שהו כותב בכח הגה הוא כן קרוב לענין יותר מן
 הראשו' ואמרנו בו בעת למודו שהו כותב בכח: הגה הכח
 הזה יותר קרוב ממה שלפניו: ואמרנו כמו שיתעסק
 בכתיבה בעת שהו ישן שהוא כותב בכח הגה זה גב' יותר
 קרוב מן הראשוני: ואמרנו כמי שהו ער ולפניו הקולמוס
 והדיו והקלף שהו כותב בכח: אבל הוא כה קרוב מאד
 ולא נקראוהו כותב בפועל כי אם בעת שיכתוב: וכן כל
 מה שדומה לזה: ואולם הארכנו לבאר זה הענין בעבור
 שהפילוסופים אמרו כי כל מי שלא יבדיל בין מה שבכח
 ובין מה שבפועל: ומה שבעצמות: ומה שבמקרה: ובין
 העניינים

וכן מה שימצא על הרוב גם כן
 כאמרנו האדם בעל חמש אצבעות הוא
 גם כן בעצמות אף על פי שפעמי ימצא
 בעל ששה אצבעות
 יתיר לפעולה הראוי
 לפעול כפי מה ש
 סבתאחר כמדוע
 הטבעי זה יקרא כלו
 עצמותי: וכן כל מה
 שימצא מזה על הרוב
 וכל: ועל הכלל
 העניינים הטבעיים
 כלם אס' היו על
 הרוב הכה הם ע
 עצמותיים כלומר שיש
 לנו להשכיל בשכלנו
 שהם עצמותיים לא
 מקריים אלא מה
 שמיאותו על המעט
 כלומר שלא יארע לא
 פעם אחת בטבע
 או פעם אחת ביובל
 יאמ' בו שהו במקרה
 כפי מי שיחפור יסוד
 דור וימצא בו מטמון
 פי מציאות המטמון
 לא הייתה עצמית
 למפירת היסוד ולא
 חפיר היסוד למציאת
 המטמון וקרא' בספר
 השמע הזדמנו וקרי'
 וכתבאר לשם שאין
 לו פועל וככה הוא
 דעת ארסטו: הכה
 ביאר מה שבעצם
 ומה

שער אחר עשרה

יה

ומה שמקרה ועתה יבאר מה שכח
ומה שכפועל שהם במדרגת הענס
והמקרה כמו שמבאר והולך
וההכלל שבין הסיף
למתיבתת הכרול וכן
העדר ענין הסיף
ממתיבתת העור כי
העדר מנד המתיבתת
היא אפשרות לכא
לפועל מה שאין כן
ממתיבתת העור כי
הוא כמעט לכא ממכה
סיף וכלל לרעת
ההפכים טעם כינייהם
אמעני לבין ההפכי
אשר אי להם אמעני
כי לא תמצא אמעני
מק ההפכי האיכותי
המקבלים התוספת
והחסרון וההעדר
והקנין כמו האור
והחשך והחממה ו
והסכלו כמאמ קהלת
פאמרו ראיתי איני
טיס יתרון למכמ על
הסכלו כיתרון האור
על החשך והשאר

העניינים המלאכותיים וכן
העניינים הטבעיים וכן הענין
הכולל והפרטי הנד הוא בלתי
יודע לדבר וכל שני דברים שהם
כאשר נמצא אחד מהם הסתלק
מציאות האחר נקראים הפכיים
כחום וקור ולחות ויובש
הדברים ההפכיים מה שבין ה
האמצעי כחום והקור כי ביניהם
הפושר ומהם מה שאין אמצעי
ביניהם כזוג ונפרד במספר כי כל
מספר אם זוג ואם נפרד וכאשר
היו שני דברי אי אפשר התחברם
יחד במקום אחד אבל כי אחד
מהם מציאות דבר מה ואחר
הסתלקות אותו המציאו והעדרו
כעורון וכראות הנה אנחנו נאמ'
כי הראות קנין והעורון העדר
ולא נאמר בהם שהם הפכיים כמו
שנאמר כחום וקור כי החום
והקור חלקם במציאות שיה
ואין החום אפשר המציאות יותר
מן הקור ולא הקור אפשר המציאות יותר
מן הקור וכן הראות והעורון ובוזה יוכלל בין ההעדר והקנין
ובין שני הפכים וכן אמרנו החכמה והסכלות נאמר
החכמה קנין והעדר הקנין הוא סכלות וכן העושד
והעוני ומציאות השער בראש והקרחות ומציאת השיגים
בפה והעדרם והדבור והאלמות כל אלה נקראים
קנין והעדר ולא יתואר בשם ההעדר כי אם אשר מטבעו שימצא לו הקנין ההוא
הנכוני להעדר ההוא כי אנחנו לא נאמר בכותל שהוא סכל ולא עור ולא אלם
הנה זה ענין הקנין וההעדר בהסכמתנו וכן השמות מה שכאשר תשמע אותם
יובנו לך עניינם אשר יורו עליו כלשון ההוא מבלי שתצטרך אל הקשה בין הענין
ההוא ובין דבר אחר כאמרנו הבדיל והנחושת והמאכל והמשת והעמידה
ומה שדומה להם וכן השמות שלא יגיע לך הענין ההוא שירור בשם ההוא כי אם
בהקשה בינו ובין דבר אחר כאמרנו הארוך והקצר הנה לא יגיע בשכל ענין היות

זה

שער אחר עשר

הכח תקראוהו השם נוטה לפי שה' נוטה על מכירו ודע כי תחת הסוג המתנגד הם ד' מינים ההפכים והקטין וההעדר

הכרול והכנסת הוא להני' מלב המהבילי המאמיני' בארקהמיא שאות הכרול והכנס' הם מנטרפים מנד דמיון מקורם שהוא אחד וכשתה כ במדליתם וכעצמות' מנד המקרי' שאירעו להם במקורם וגם כן המאכל והמשתה :

יש שכוכרי' כדי שהם מנטרפים והו' הדין הישיבה והעמידה והלמנס אל הודיע על נד משליו שאינם מנטרפים אלא כל אחד ואחד הו' כפי עמנו מכלי שינטרף להקס לולתו :

שער יב וכן שני הסמוכי' יחד מנד הסמויכות כגון

זה ארוך כי אם בהקשו כמה שהו' יותר קצר ממנו ולא יצויר שזה קצר עד שיגיע בשכלנו יות' ארוך ממנו הנה זה היחס אשר בין הארוך והקצר ומה שדומה להם נקראוהו אנחנו ההצטרפות . ונקרא כל אחד מהם המצטרף . ונקרא שניהם יחד המצטרפים . וכן המעלה והמט' והחצי והכפלי והקודם והמתאחר . והמתחלה והשוה . והאוהב והשונא . והאב והבן . והעבד והאדון . כי אלו והדומה להם . נקרא כל אחד מהם המצטרף כי הוא לא יגיע עניינו בשכל כי אם בשעו והקשה בינו ובין דבר אחר : והיחס ההוא אשר ביניהם הוא אשר נקרא ההצטרפו' : ואולם הענין אשר יקרא אותו מדקדק הערב הסמוך כנער דאובן ופרח הבית הנה תקרא השם שהוא נוטה . וכמו שנאמ' בשוללת המחייב מתנגדים כמו שקדם כן נאמר בכל העדר וקנין ובכל שני הפכים . ובכל מצטרפים שהם מתנגדים . הנה כלל השמות המפורש

המנטרפין . והחיוב והשלילה . והשלישי כיארם הרב בעשר הזה והחיוב והשלילה בעשר השני : כי תניאת ראות יותר מן העורון כי רוב הכמנאים ככראו בראות וכן לרוב הכמנאים ככראו פמה' הסכלנו והעניו' לכך כשיכא העורון נחסר בראות או כשיכא החכמ' נחסר הסכלות וכן העושר לכן קקרא העדר וקני' כי רוב הכמנאי' יש להם שנים לכן קקראוהו קקנין : שער יב זה השע' הציאו הרכ להסיר הטענה מלכות

ענינים בזה השער ששה עשר שמות . והם מה שבעצמות . מה שבמקרה העניינים העצמותיים . העניינים המקריים . מה שבכח . מה שבפועל . הכח הקרוב . הכח הרחוק . ההפכים אשר ביניהם אמצעי . ההפכים אשר אין ביניהם אמצעי . הקנין . ההעדר . ההצטרפו' המצטרף . המצטרפי' . המתנגדים : שער יב יאמר אצלינו בדבר שהוא קודם מדבר אחר על חמשה מינים . אחד מהם הקדימה בזמן כאמרנו נח יותר קודם מאברהם . והשני קדימה בטבע כחי והארס כי אתה אם תוכל לחלק החי יבטל מציאות הארס . ואם יכולת לחלק הארס לא יבטל מציאות החי . הנה אנחנו נאמר כי החי הוא יותר קודם מן הארס בטבע והארס מתאחד מן החי בטבע . והשלישי הקדימה במדרג' כשנ

שער שנים עשר

כגון שתאמר הגוף והמי טהם סוג ומין מלכות בני אדם שאין להם התכונות קסמכין כי המי הוא המין בערך אל הדברים על ענין הארבע קדומות לכן הגוף וסוג הוא בערך אל האדם הכוא העשר הזה לתועלת המעיין והוא

להבין ההקדמות המובאות במדרשות ומכללם מה שאמר אל אפים טהם קדמה התור לעולם והדומי לזה והטמי הקדמי בטבע: הטעם שהקדים הקדמה הזמנית הטבעית

לפי שאם אין מי אין אדם טכך הוא סדר היות דומם נומח מן מדבר: טהם במציאות היום וההפרט אשר בין הקדמה בטבע ובין הקדמה בטבע כי הקדמה איכס מתהפכים בחי' טהם שאין כן בקדמה בטבע: סקראטני

בעצמות זה העצמו' הוא עצמות ומקרה כאח' כי המטך טמות אחר הז' טמה הוא בעצמות: והטות עצמו הו' מקרה טמנ' לפי זה העטם והמקל אדמים בטלן: ואם חי על טרוט טהם טהם עצמותיים כלומ' העניינים הטבעיים

כשני אנשים דרך משל אחד מחם שושב קרוב אל השלטון והאחר רחוק הנה יאמר שזה קודם לזה במדרגה והרביעי הקדימה במעלה והיא היותר שלם משני דברים והנכבד משניהם כמין אחד כעינו הו' בשני מינים מתחלפי' דמיון זה שני רופאים שני מרקדקים אחד מהם יורר

הנה אנהנו נאמר ביותר חכם משניהם שהוא היותר קודם במלאכה היא: וכן אם התחלפו המלאכות כמו שיהיה אדם חכם ואם לא יהיה מופלג בחכמה ואדם אחר מרקד מהיר ברקוד הנה אנהנו נאמר בחכם ההוא שהוא יותר קודם מן המרקד במעלה כי מלאכת החכמה קודמת למלאכת הרקוד במעלה והחמישי הקדמה בסכר, והוא שיהיה שני דברי' מספיקין במציאות ולא ימצא אחד מהם בלתי האחר: זולת כי האחד מהם טהם למציאות האחר הנה אנהנו נאמר בסכה שהוא דבר יותר קודם מן המסובב כמו שנאמר כי עליית השמש יותר קודמת מאור היום ואף על פי שהם כלם יחד כי עליית השמש היא טכה במציאות היום

ואנהנו נאמר בשני הדברים שהם יחד כומו' נמצאים בעת אחד ונאמר שהם יחד במקום כאשר יהיו נמצאים במקו' אחד וכן כל שני דברים יהיה מרחקם יחד מהתחלה אחת מרחוק אחד הנה אנהנו נאמר שהם יחד במדרגה וכל שני דברים מסתפקים בחיוב המציאות ולא יהיה אחד מהם טכה לאחר הנה אנהנו נאמר בהם שהם יחד בטבע: כנפל והחצי: וכן הסמוכין יחד מצד הסמיכות יחד מצד הסמוכות:

הנה כלל השמות אשר התבאר עניינם בזה השער טשעה טמות: והם הקודם בזמן והקודם בטבע והקודם במעלה והקודם בטבע: יהר כומן יחד בטקום: יחד במדרגה: יחד בטבע: שער יג

והגוף הו' סוג בערך אל המי ומין בערך אל העטם ועטם כל זה טהם כמלאים יחד בטבע והטאר ככר הו' כמ' מחמט' פרקים מהיטור ללכונכאר: טער יג

חכם מן האחר הנה אנהנו נאמר ביותר חכם משניהם שהוא היותר קודם במלאכה היא: וכן אם התחלפו המלאכות כמו שיהיה אדם חכם ואם לא יהיה מופלג בחכמה ואדם אחר מרקד מהיר ברקוד הנה אנהנו נאמר בחכם ההוא שהוא יותר קודם מן המרקד במעלה כי מלאכת החכמה קודמת למלאכת הרקוד במעלה והחמישי הקדמה בסכר, והוא שיהיה שני דברי' מספיקין במציאות ולא ימצא אחד מהם בלתי האחר: זולת כי האחד מהם טהם למציאות האחר הנה אנהנו נאמר בסכה שהוא דבר יותר קודם מן המסובב כמו שנאמר כי עליית השמש יותר קודמת מאור היום ואף על פי שהם כלם יחד כי עליית השמש היא טכה במציאות היום

ואנהנו נאמר בשני הדברים שהם יחד כומו' נמצאים בעת אחד ונאמר שהם יחד במקום כאשר יהיו נמצאים במקו' אחד וכן כל שני דברים יהיה מרחקם יחד מהתחלה אחת מרחוק אחד הנה אנהנו נאמר שהם יחד במדרגה וכל שני דברים מסתפקים בחיוב המציאות ולא יהיה אחד מהם טכה לאחר הנה אנהנו נאמר בהם שהם יחד בטבע: כנפל והחצי: וכן הסמוכין יחד מצד הסמיכות יחד מצד הסמוכות:

הנה כלל השמות אשר התבאר עניינם בזה השער טשעה טמות: והם הקודם בזמן והקודם בטבע והקודם במעלה והקודם בטבע: יהר כומן יחד בטקום: יחד במדרגה: יחד בטבע: שער יג

כמציאות הקוד כומן טתנו והטום כומן קיין אף על פי טפעמים יטתכה הומן מן הקלכה

שער שלשה עשר

התאמה הואת עכ אמר מה שבעצמות שער יג יקרה :

שער יג שם הפועל הו' כמו עשייה וכו' כבר כתבאר זה בתחלת הספר והאות והמלה והשם שהוא

התובה אשר יקראוהו
מדקדק הערב הפועל
הוא אשר נקראוהו אנחנו
הקנין וכבר זכרנו זה ונקראת
האות מלה והשם ממנו מלה
שנקראוהו שם ישר וממנו מלה
שנקראוהו שם נוטרי ואמר
אבונצר אל פראבי כבר קרה
בלשון הערב כי כל שם נקודו
חולם הוא אשר יקראוהו אנשי
מלאכת ההגיון שם הישר והשם
שנקודו הירק או פתח הוא אשר
יקראוהו בעל מלאכ' ההגיון השם
הנוטרי הנה זה דבור אבונצצר
ואולם השם אשר נקראוהו בלתי
מגיע הוא שם מורכב ממלת לא
והקנין כאמרך לא רוא' ולא חכם
ולא מרבר' והשמות אשר יקראם מדקדק הערב שמורת
הפועלים והמתפעלים הוא אשר נקראם אנחנו השמות
הנגזרים ואשר יקראוהו המדקדק המקור נקראוהו אנחנו
המשל הראשון והשמות אשר יקראום הנסתר' כמו אני
ואתה והה' והזו' והלך והיוד כעברו ועברה ועבדך
ועבדי הנה אנחנו נקראם כולם הנסתר' ונקראם גם כן
הכנויים ונקרא התואר והמתואר מאמר הורכב הרכבת
ביאור ותנאי פי' הבור ותנאי באמרנו ראובן הכותב
ושמעון הלבן וכן השם הסמוך והנסמך אליו ואלה
הסמוכיות בדקדוק נקראוהו גם כן מאמר הורכב
הרכבת ביאור ורנאי : ואולם מאמר החותך אמנם נקראוהו אנחנו המאמר
הורכב הרכבת ספור והשמות ככל לשון יחלקו חלוקה הכרחית שלשה סוגים
אם נבדלים אם נרדפים אם משותפים וזה כי העניין האחד כאשר יהיו לו
שמות רבים הם נרדפים וכאשר היה שם אחד לעניינים רבים הנה זה הוא
השם המשותף וכאשר היו השמות משונים ועניינים שונים כל אחד יש לו שם
מוחזק הנה אלו השמות הנבדלים משל לענין הנרדפים דמיון זה בלשון
העברו אדם איש אנוש לזה המין מן החי סכין מאכלת לזה הכלי הם
שמות נרדפים והיותם קוראים העין העין הרואה ומבוע המים הנה אלו השמות

שער יג התיב אשר יקראוהו
מדקדק הערב ה
הפועל הוא אשר נקראוהו אנחנו
הקנין וכבר זכרנו זה ונקראת
האות מלה והשם ממנו מלה
שנקראוהו שם ישר וממנו מלה
שנקראוהו שם נוטרי ואמר
אבונצר אל פראבי כבר קרה
בלשון הערב כי כל שם נקודו
חולם הוא אשר יקראוהו אנשי
מלאכת ההגיון שם הישר והשם
שנקודו הירק או פתח הוא אשר
יקראוהו בעל מלאכ' ההגיון השם
הנוטרי הנה זה דבור אבונצצר
ואולם השם אשר נקראוהו בלתי
מגיע הוא שם מורכב ממלת לא
והקנין כאמרך לא רוא' ולא חכם

שם הפועל מעשה :
ותקרא האות מלה
כמו בית הכלי כמו
ראובן בכית מה
שנקראוהו שם ישר
כמו עבר שם נוטרי
כמו עבר ראובן
כאמרינו לא חכם
ולא מומר ולא רואה
בו מורכב מנ' דכרי'
מהם לא שאינו מוכי'
רק דבר אחר כפרד
כאמרינו לא רואה
עור : דמיון

השמות והשמות אשר יקראם מדקדק הערב שמורת
הפועלים והמתפעלים הוא אשר נקראם אנחנו השמות
הנגזרים ואשר יקראוהו המדקדק המקור נקראוהו אנחנו
המשל הראשון והשמות אשר יקראום הנסתר' כמו אני
ואתה והה' והזו' והלך והיוד כעברו ועברה ועבדך
ועבדי הנה אנחנו נקראם כולם הנסתר' ונקראם גם כן
הכנויים ונקרא התואר והמתואר מאמר הורכב הרכבת
ביאור ותנאי פי' הבור ותנאי באמרנו ראובן הכותב
ושמעון הלבן וכן השם הסמוך והנסמך אליו ואלה
הסמוכיות בדקדוק נקראוהו גם כן מאמר הורכב
הרכבת ביאור ורנאי : ואולם מאמר החותך אמנם נקראוהו אנחנו המאמר
הורכב הרכבת ספור והשמות ככל לשון יחלקו חלוקה הכרחית שלשה סוגים
אם נבדלים אם נרדפים אם משותפים וזה כי העניין האחד כאשר יהיו לו
שמות רבים הם נרדפים וכאשר היה שם אחד לעניינים רבים הנה זה הוא
השם המשותף וכאשר היו השמות משונים ועניינים שונים כל אחד יש לו שם
מוחזק הנה אלו השמות הנבדלים משל לענין הנרדפים דמיון זה בלשון
העברו אדם איש אנוש לזה המין מן החי סכין מאכלת לזה הכלי הם
שמות נרדפים והיותם קוראים העין העין הרואה ומבוע המים הנה אלו השמות
שמות נרדפים והיותם קוראים העין העין הרואה ומבוע המים הנה אלו השמות
שמות נרדפים

שעך שלשה עשר

י

הנלקחים בשכל והם המקורים וכו' דמיון זה האתרים השמות הגורים הם ראה אז עשה שמור וזכור אלנו הם המקורי למלאת הכנזרים מהם והטעם

שהכנזיים יקראו כסתרים לפי שאות היחס כמו שתאמר יוד של אפי או הא של אתה כף של עבדך הם כסתרים בלתי כעיס והם אותיות הכנזיים וקור' התאר והמתואר מאמר קסוד ותסאי כאמרנו ראובן הכות שאותה ה"ה' היא קוסרת לכותב עם ראובן ואנו מכניס לראובן אמרי הכתיבה : ואלם המלמד הפוס' כקראו מאמ' הורכב הרכבת סיפור בגון שתאמר ראובן כות או שתאמר ראובן הולך כיכל אחד אלה הו' ספור בפני עמנו מבלתי שפכו לקסוד הכנזא כספוא כמו שכתבאר בה' פרקים מההיטרה והשמות יתלקו חלקו הכרחית לנשנה סוגים והם הכנזלים והכרדפים והמסותפים ואעפי שיש הם שמות הרכה בגון המסופקים והמורגשים

משותפים וקרא המים והאש והאילן הנה או השמות נבדלים וכן כל השמות דומים לאלו והשמות המשותפי' יחלקו לשישה חלקים : מהם משותפים שתוף גמור : ומהם המוסכמים ומהם המסופקים : ומהם שיאמר בכלל וביחוד : ומהם המושאלים : ומהם המועתקי' והשם המשותף הגמור הוא הנאמר על שני עצמיות או שתוף ביניה' בענין מן הענייני' כלל אשר בעבורו ישתתפו השם הזה כשם העין אשר נאמר על חוש הראות ועל מבוע המים וכשם הכוכב הנאמר על הכוכב ועל ב"ח הוצה לומר על הכוכב המדברי והכוכב המי ורהכוכב השמימי : והשם הכוכב הנאמר על הכוכב ועל העשב : והשם הנאמר בהסכמה הוא שיהי' ענין מעמיד לשני עצמיות או יותר ובשם ההוא ראייה על כל אחד מאותן העצמיות בעבור הענין אשר ישתתפו אותו העצמיו' אשר אותו הענין מעמיד עצמות כל אחד מהם כשם חזי הנאמר על האדם והסוס והעקרב והדג : כי ענין החיות אשר היא החזרה וההרגש נמצא בכל אלו המיני' ומעמידו : וכן שם כל סוג נאמר על המינין אשר תחתיו בהסכמה : וכן כל הכהל נאמר על איש המינין אשר תחתיו בהסכמה : ואלם השם המסופק הוא אשר יאמר על שני עצמיות או יותר בעבור

לכל הספרים אשר יעזרו מזה כאמרך הלךך הוא תוקר להליכה ותאמר תלך ילך הלךך הלכת הלכתי תלכנו אלך ילך וכל הבכייים כן והאומו אשר יקראו הכסתרים מצד השם המכופק בלתי זכרי וזה כאומר עבדך או עבדי כי אינך אומר ראובן עבדך או שמעון עבדי ומפני זה נקרא אף השמות הכזכרי' כסתרים וכן הסומך והסמךך הוא כאמרך פתח הבית כי הכי' סומך והפתח ססוך על הכי' סנוף גמור שהם שני' כשם מתחלפים בענין כי אמתות זה העצמות רונ' לומ' ענש האדם הקי' זולתי עצמות האדם המת כי עצמות האדם הקי' הו' הכח הדבור ועצמו האדם המת שבעבורו יקרא אדם הו' דמות הפכ' שהו' התמוכ והתאר : וכתאר הכאמר בכלל וייחוד

שער שלשה עשר

ויחוד הוא כוכב : ואם תשאל מהו והמורגשים והכעתיקים והכחותים
ההכלל אמר בין השם המוסכם וכין והמשואלים על כל זה לנכון הם
השם הכאמר בכלל וייחוד כשיכ כי ככללים בחלו הפלגת כמו שיבאר
ההפירוש הו המוסכם אכן ראוי בתחלת
אמר על המינים בעבור מה ענין השתתפו בו ואין
מתחלפים מה שאין הענין ההוא המעמיד לאמת כל
פן בשם הכאמר בכלל אחד מהם דמיון זה שם האדם
וייחוד על אש יעתק הנאמר על ראובן החי בדבר ועל
ממנו כשם התפלה איש אחד מת ועל צורת האדם
שהתפלה כעתקה ל הנעשת מן העץ או מן האבן או
התחלה כנורה מ במין כמיני הציור הנה זה השם
מיוחדת רוכה לומר הנאמר עליהם בעבור השתתפם
האדם המתיחד בענין אחד והוא תמונת האדם
להתפלל הניא משל ותוארו ואין התמונה והתואר
אלו השם הכעתק מעמיד לאמת האדם הנה
כשם הסוס הכאמר ידמה השם הנאמר בהסכמה שהוא
על הסוס שהוא חי בעבור שתוף ענין מה בשתי
ועל הסוס התקוע הצמיות יחד נאמר עליהם אדם
כגשר האנמור לאב והו' דמה המשותף הגמור בעבור
והנרוף הוא חבור כי אמתת זה העצמו' זולת אמתת
שאלס מחבר דבר זה האחר ובעבור זה נקד' בסופק
לדבר כאחרס זל והשם הנאמר בכלל וייחוד הוא
הסל מנרפן למה שיקרא בין המינים בשם סוגו
והמשקל הוא כאמרנו כוכב הנאמר על כוכב
המקל הוא כמכוכי השמים בכללו הוא שם
לאחר משבעה כוכבי לכת : וכשם חשישה בערב הנאמר על
אשר יצבעו בו הצבעים כל מיני העשבי' ועל הפרח הצהוב
על עצמות מה שבשורש הנחת הלשון והוא קיים על אותו
העצמות ואחרי כן יקרא בו עצמות אחר בקצת העתים
ולא יהיה קיים השם ההוא תמיד על אותו העצמות השני
בשם אריה המונח על מין כמיני החי' ופעמים יקרא
בוה השם הגבור כמיני האדם' ודמיון זה קראם הנדיבים
וכמו אלו השמות אצל המשוררים הרבה' ומאם השם
הנעתק הוא שיהיה שם עקר הנוחתו בשורש הלשון יורה
על ענין מה' ואחרי כן נלקח בעבור דמיון מה' בין שני
העניינים או בלתי דמיון ירכב השם' עליהם יחד על אשר
נעתק ממנו ואשר נעתק אלו' בשם התפלה אשר היא
בשורש

כפרו הכקרא כפר
ההכרמי וענין אלו
השמות הוא מכואר
והולך השמות ה
המשותפים ימלקו
לשבעה חלקיים והוא
מכאר אותם והם
מועילים להשמר מן
הרעעלות הכזכרים
כספר הרעעאלה כמו
שתאמר כל כוכב
כלכ זה לא יתהפך
קשרי הכלל המזיק
אינו כוכב כי אף על
פי שהם משתתפין
בשם אינם משתתפי'
בענין כי זה ההפירש
שנין המורדפים
למשותפים כי ה
המשותפי' הם שמות
רבים והענין אמר
אכל המשותפים
השמות אי' והעניינים
הרבה בלתי מתדמי'
יכלל לדע' למה נקד'
סס מקופק הוא לפי
שיש לו יחס ודמיון
למשותף ולמוסכם
כגון מצוי שהו' כאמר
על העצם ועל המקל
כי זה אינו ענין לפי
שהדברים

שער שלשה עשר

יח

סהדכרים הכלמרים עליהם איכס הוא כשהאדם עוקל וכפי עשה חרויים
 ומסתתפים בשום דבר כלל כי כמו שיש חתוך הוא כשהאדם חותך האותיות
 לעצם מציאות כך יש למקרה מציאות הכלל כשהוא מכדי מדבר לדבר ויאמר
 הכלל על הכלל :

מאמר על מאמר והוא
 כשהאדם מתייגע
 אמר עליו שהוא כח
 במקומו ויאמר כח
 כדעתו ובכ מציאות
 הכח והכרחה כמו
 שיאמרו שזה הדבר
 הו' כראה ויאמרו גם
 כן שזה האות הו' כר'
 בתיבה זאת כמו
 שתאמר שהאף במלת
 הוא כעלמת במלת
 ראו כראית :

שער יד ויכיר בין המנוכה

והכאה ואכ תשאל
 אמר הרב שבכח
 השכל יכיר בין ה
 המנוכה והכאה והוא
 שאמ' כפ' מהמורה
 כי איכס כופלי זולתי
 כמפורסמו: כפי כי
 הרב כשאר כלסונן
 באומרו יכיר ולא
 אמר ויתעסק :

הכפש המדברת רונ'
 לומר הכח המשכלת
 המליכה היא שהאדם
 מכטא כשפתיו

אשר הכימה ארסמו
 רופה למו סלא כודע
 ספר

בשורש הלשון שם הבקשה
 ואחר כן געתק אל ענין מיוחד
 בצורה מיוחדת וכומו שם
 העמידה והעליה והירידה
 והצורך והמשקל והחתוך
 וההבדל והנח והנראה ומה
 שדומה לאלו אשר כל אחד מהם
 יורה בשורש הנחת הלשון על
 ענין זולת הענין אשר יורה עלינו
 אצל המדקדקים כי הם העתיקו
 אלו השמות לענין אחד הנה
 כלל השמורת המפורש עניינם
 בזה השער יח שמות והם
 העצמות השם הישר השם
 הנשגה השם הבלתי מניע השם
 הנגור המשל ראשון הנסתרים
 הכנויים השמות הנרדפים
 הנבדלים השם המשותף
 במוחלט המאמר אשר הורכב
 הרכבת ביאור ותנאי השם
 הנאמ' בהסכמה השם המסופק
 השם הנאמר בכלל ויחוד השם
 המושאל השם הגעתק

שער יד שם הדבור מהסכמת הקודמים מחכמי

האומ' השלמות והו' שם משותף
 יפול על שלשה ענינים הראשון
 הכח אשר יוחד בו האדם אשר
 בו ישכיל המושכלות וילמוד
 המלאכו ויכיר בין המנוכה והנאה
 ויקראו זה הכח הדבור ויקראו
 גם כן הגפש המדברת והענין
 הוא המושכל עצמו אשר כבר
 השכילו האדם ויקראו זה הענין
 גם כן הדבור הגניטי והענין
 השלישי

ובס אינו במוסכס לפי שהמיות למוס ולאדם קיימת על כד אחר מה שאין כן לעצם ואח' כן למק' זהו אמיתת שם ממופק והוא יותר מכוחר ממה שהכיא פרכ ובמשכיל יבין : וזה הפרק מועיל הרבה להכין ספרי הקדש לדע' הסתופי וההשאלות המונחות כחלק ראשו' מהמאמר הככבד מורה הכוכבי וינערך המשכיל סידע זה הפרק ע"פ פה סלא ינטר לספר והשאר מכוחר :

שער יד אחד סדכ'

בכל הענייני הכריכי לשלמו הכח המדבר הוא רונ' לכאר עתה שתוף הגיון על כמה דברים כאמרי' והוא מכאר והולך כי הוא כאמר על שלס' וכבר זכרם הוא זל בפרק סליטי מן החלק הא' והכלל שם כופל על הדבור המינוכו כלו המלות

מפרה המופת על אמתתו עד סוף
אחשבו והשלים חלקיה רונה לומר כי
ארבעתו הוא אשר התחיל ללמוד דרכי
המופת לכני אדם

מדומ מושכל וכוונת
ההגיון הוא להשוות
הדבור המינוכי ו
והפכמי כדי שימשך
המינוכי עם הפכמי
לא שיהיה כמו
המדברים שדבריהם
מינוכיל בלתי פכמי
וגם המלאכה אבל
הקודמי עם משותף
הוא רונה לבאר כי
אף עפ שאנו אומרים
מלאכת ההגיון אל
תקטוב שהכוונה בו
כי הו מלאכ מעשיית
בגון הכבדות והכבן
כי זה אינו אמת
רק עם המלאכה
הוא משותף לעיין
ולמעשה כמו שכתב
והולך והו אמרו
מלאכה עיונית
והכסם אכן מיכא
ביאר זה הענין
בתכלית הכיאו כפא
מהפטר הראשון
אשר הו הקטן ומשם
תעמוד על מלאכה
עיונית אמנם
קצמת הלימודים לא
תעיין בגשמים למה
שהם

השלישי הוא המליצה בלשון
מאותו העני הנרשם בנפש ויקראו
זה הענין גם כן הדבור החיצוני
ובעבור שהיתה זאת המלאכה
אשר הביחה אריסטוטלי והשלים
חלקיה בשמונה ספרים ותן
לכת המדבר דרכים במושכלות
והוא הדבר הפנימי עד שישמרהו
מן הטעות וידרוכהו אל היושר
עד שיגיל לו האמת ככל מה שבכח
האדם שיגיע לו האמת בו ותתן
זאת המלאכה גב' הדרכים משתתפי
לכל הלשונות ידריכו בהם הדבר
החיצוני אל היושר וישמרוהו
מן הטעות עד שיהיה מה שיליץ
בו בלשון נאות למה שבספר
ומשתחה לו עד שלא תוסף
המליצה על הענין אשר בנפש
ולא תחסר ממנו הנה בעבור אלו
הענייני אשר תועיל זאת המלאכ
קראהו מלאכת ההגיון אמרו
מדרגת מלאכת ההגיון מן השכל
מדרגת מלאכ הדקדוק מן הלשון
ושם המלאכה אצל הקודמים שם משותף ופירוהו על כל
חכמה עיונית ופירוהו גם כן על כל המעשי המלאכותיים
ויקראו כל חכמה מתחמת הפילוסופיית מלאכה עיונית
ויקראו כל אחת מהנגזרות והתצבורת ומה שדומה להם
מלאכה מעשית ושם הפילוסופיית שם משותף פעמים
יקראו בו מלאכת המופת ופעמים יקראו בו החכמות
ויפול אצלם השם הזה על שתי חכמות יקראו אחת משתי
החכמות הפילוסופיית העיונית ויקראו החכמה האחרת
הפילוסופיית המעשית ויקראו גב' הפילוסופיית האנושית
ויקראו גם כן החכמה המדינית והפילוסופיית העיונית
בחלקת לשלשה חלקים החלק האחד חלימודית המעשית
האלהית אמנם החכמה הלימודית לא תעיין בגשמים במה
שהם

שער ארבעה עשר

יט

שהם עליו כלומר כי אין כוונת הלמודי לדבר במשולש מצד מה שהוא כמנהג בגשם כי אין הכוונה לדבר בגשם אך מצד שאי אפשר לו למשולש להמנהג של בגוף הו' כריך לדבר עליו מצד מה שהוא בגוף הפך הטבעי כי הוא מדבר עליו ומצד שהוא כריך לעיין בגוף והוא הדפוס שיש בין הלמודי והטבעי כמו שכתבתי בכתב ד' מהשם חכמת המספר הוא כחלק לזוג ולמספר זוג' ד' מדרכות והם האחרים והעשרות והמאות והאלפים ויש משפט ישר והוא המשוטת כמו על ד' על ד' שהם זו ויש חשבון מעוקם כמו שנים ושנים שהם ד' הם שני פעמים ד' הם ה' וחשבון עגול הוא

ושם המלאכה אבל הקדמונים משתק רוב לוח' ששם מלאכה אינו עם מיוחד על המעשית בלבד כי אם על העיון גם כן ומה העיון אמרו דבותינו ז"ל תורתנו אומנותו ואמנם חכמי הלמודי הרבה את ביאור לוח' ששם עיון הלמודי מתהפך לעיון הטבע וזה פי הלמודי אין לו ועיון בגוף טבעי ומצד שהוא הכרחי לעיוני וזאת מצד שרכסודו והקיום והשמים שהם כושאין מלאכתו אין להם מציאות כרגש וזאת בחומרי

שהם עליו אבל העיון בעניינים משוללי מחומריהם ואם היו אותם העניינים בלתי נמצאים כי אם בחומר וחלקי החכמה אשר הם שרשיה ארבעוהם חכמת המספר וחכמת השעורים וחכמת הככבים וחכמת חבור הנגויל' והו' המוסיקא' ויקראו כל אלה החלקים החכמה השמושית והחכמה הטבעית תעין בגשמי' הנמצאים בטבע לא כרצון האדם כמיני המקורים ומיני הצמחים ומיני בעלי חיים הנה החכמה הטבעית תעין בכל אלו ובכל מה שימצא בהם רצוני לומר במקריהם כלם וסגולותיהם וסבותם ובכל מה שימצאו הם בו בופן והמקום והתנועה והחכמה האלהית תחלק לשני חלקים אחד מהם העיון בכל נמצא שאינו גשם ולא כה בגשם והוא הדבור במה שנתלה בל' יתעלה שמו ובמלאכים גם כן לפי דעתם כי הם לא יסברו שהמלאכים גשמיים אבל יקראו אותם השכלים הגפרדי' ורצה בזה שהם

כמו הבאת ששה ששה ומשה כי משה בעמי' משה הם כה וששה פעמים ששה הם לו וכקרא עגול על שש שהם הם הכוכבים לעולם אך על פי שיוכן עד לאין תכלית ויש חשבון שלם והוא אותו שיש לו גדר כגון שתא' שלשה שאם תכה שלשה ג' פעמים הרי ט' כמנהג שה' היא ט' על שכן כל מספר שיש לו גדר כקרא חשבון מדבר והאלם הוא שאין לו גדר כגון ז' זה שאין להם גדר וכן כינא' דזה וחכמת השיעור תעין בעגולות וכמשה'ם וכמרוכבים וממוש'ם והיא חכמה אשר יודע בעבודה מדידות הקרקעות והמגדלי' וחכמת הככבים היא חכמה תעין במהלכי הגלגלים והככבים וזו חכמת וסקיעתם ומהו סבת יום ומהו סבת גלגלי' וסבת הלוקיות

שער ארבעה עשר

אך כל השתלמותו הוא להפטיטן מן הגוף אם יכול והפך זה הוא הטבע כי אילו עיניו בקיום וכשעמי וככונדו מקום שירות השמש בו ששה חדשים

רנפי בלתי שקיעה ומכלכי הירח ועת המולד : ומחמת הכוכבים היא חכמי מורכבת לחכמת הטבע ומחכמת המספר ומחכמת השיעור והיא לדעת ערכו הקולות והקול השפל והקול הגבוה כדי להרכיב מהם כשימות אשר ינטרך אליו הן לשמח הן להעניב כפי מה שכוונת לבקיאוי ה חכמי הזאת והטעם שנקראוהו כל אלה החלקים חכמה ש שמונית לפי שכל אלה הם שמשים לחכמת הטבע מפני שמופתיים של אלנו הם מוחלטים מחד שהם חלקים השכל והחכמה הטבעית תעיינ בגשמי הכמחא בטבע לא ברנן האדם כגון מיכי

שהם נבדלים מן החומר והחלק השני מן החכמה האלהית העיני בסבורת הרחוקות מאד מכל מה שיכללו עליו שאר החכמות האחרות ויקראו גם כן החכמה האלהית מר ש אחר הטבע הנה אלו כל החכמות הראשונים : ואולם מלאכת ההגיון הנה אינה אצלם מכלל החכמו אבל היא כלי לחכמה אמרו שלא יכשר ללמוד או ללמד על חדר כי אם במלאכת ההגיון כי היא הכלי לכל הדבר ולא מן הדבר ואולם החכמי המדינית הנה היא תחלק לארבעה חלקים הראשון הנהגת האדם גפשו והשני הנהגת הבית והשלישי הנהגת המדינה והרביעי הנהגת האומה הגדולה או האומות אמנם הנהגת האדם גפשו הוא שיקנה אותה המדורות הנכבדות ויסוד ממנה הפחיתות אם היו כבר חגיעו והמדות הם התכונות הנעשות שיגיעו בנפש עד שיגיעו לקנין וסודרו מהם הפעולות והפילוסופים ירואו המדורות במעלות ובפחיתות ויקראו המדות החשובות מעלות המדות ויקראו המדות המגונות פחיתות המדות

רק מחד המנחם כגוף אך אינם סכרמי בלמודו ואם היה יכול להגשמים הנה יגשמים לחכמי השמונית לפי שהיא פעבדת אל השכל בקנית המופתים המוחלטים הכבדים מהקדמו שיעורית : ולא כח בגשם הוא לפי שגשמי כמנחם סכרמי הגשמות אך אין כחם כרא' וולתי בגשמי כמו הכפשו האשיות ולכן אנו אומרים כחם יתבר כי איכנו גשם ולא כח בגשם כדי שיהי משולל מן הגופיות בהחלטי בחקות דחוקות הסבה ה הראשונה השכלים הככלים לפי שם הירו' אצל הפילוסוף שסכו' קרובו לאדם הם הלחות ויותר רחוקים

המקורים ומימי הנמחים רנה לומר שפעולתם היא טבעית בלתי מורגשת וכלי מחשבת כי הטבע הו' חכם בלתי מחשב ואין לו רנן לא מכהג אחד שאינו משתנה ומחמו וולתי ברנן הכורא שהוא למעלה מן הכל ומחמיכו אל קראו מכהגו של עולם הוא שם טוב לחכין ואמנם ענין הזמן וענין התנועה כתבארו במאמ' השמי מספר השמע :

שער ארבע העשר

ב

השמיני : והשמיני האלהית תמלק לכו' חלקים האחת בעיון המלאכים ובסכה הראשונה שהוא אלל כלם ובסכות הקרובות וסרמחוקות : ואמנם מה שאמר כו' כלי הדבר אינו הדבר רוצה לומר כי מאמר שהגיון הוא כלי לזולתו לפי זה לא

יהיה הו' אותה ענין שהוא כלי אליו המשל בזה הכוס הוא כלי ליון ואינו היון עצמו כי כלי הדבר אינו הדבר רוצה לומר כי ההגיון הו' כלי לשכל ואין השכל עצמו .

ואמנם מה שזכר הרב מענין ההסכנו' הו' ענין ככבר לתת לכל איש מוסר וערמ' לבלתי יערב דעתו הכלקחות מעדי השכמה עם דעת ההמון אלל ינטרך שיהיו לו דעת מיומל בכפשו ולא יבלה אותם אפילו לבני ביתו והסכנת הכית הוא לסדר מחייבתו ומלכונשו ודירתו וסדר הונאתו והשלישית הסכנת המדינה כלומר שיא ויתן באמונה ולא יבזול ולא ישקר ויהיה משאו ומתנו באמונה כמו שהזכיר הרב בהלכות דעות : והרביעית הסכנת האומה הגדולה וכו' מאמר

המדות : והמדות הבאו מהמדות החשובו יקראו טובו' והפעולות הבאות מ המדות המגונות יקראו רעות : וכן יתארו הדבור גם כן והוא ציור המושכלות במעלות : דבריות : ונאמר מעלות דבריות : ופחתיות דבריות : ולפילוסופים כפרים רבים במדות : וכל הנהגה ינהוג בה האדם זולתו יקראו חוק ואולם הנהגת הבית הו' שידע איך יעזרו קצתם ארז קצתם ומה שיסתפקו עד שיכשר תקון עניינם לפי היכולת ולפי אותם העניינים הראויים בזמן ההוא ובמקו ההו' : ואולם הנהגת המדינה הנה הוא חכמה תקנה בעליה וידועת ההצלחה האמתות ותראה להם ההתפשטות בהגעתה וידועת הדעה האמתית : ותראה להם זה ההתפשטות בשמירה ממנה

והשתמש ממדותיהם בעזיבת ההצלחה מדומה עד שלא יתאוו אותה ולא יהיו בה : ותבאר להם המדומה עד שלא יכאבו בה : ולא יעזבו אותה : וכן תניח דרכי יושר וסודר במ סדור גאה קבוציהם : וכן חכמי האומות השלימות יניחו ההנהגות ודרכים לפי שלימות כל איש מהם ינהגו בהם עבדיהם הסרים למשמעתם : ויקראו אותם כנמוסים : והיו האומות מתנהגים באותם הנמוסים : ולפילוסופים ככל אלו הדברים ספרים רבים כבר יצאו אל לשון הערב : ואולי שלא יצאו יותר והנה לא הוצרכנו באלו הזמנים אל כל זה : רוצה לומר החוקים הדתות והנמוסים והנהגות האנשים בעניינים אלהיים : וכל הדברים שהתבארו עניינם בזה חמשה ועשרים שמות : והם : הכח המדבר : הדבור הפנימי : הרבר החיצוני : מלאכת ההגיון : המלאכות העיוניות : המלאכות

שער ארבעה עשר

מבאר כלן אחת אל אחת במשלים אחרים ומה שאמר הרב שלא הזכרנו אלו המשלים אל הדתות והמנוסים וההסגנות האכזבים הוא לפי שכל אלו היו מתכבדים למשלים מקדושי הדת אך תורתנו הקדושה היא כוללת שופרי מכל אלו העכבייכים עד שהם שפלים אצל

המלאכות הנפשיות הפילוסופיא האנושית החכמה המדינית החכמת הלמודים החכמות השמושיות החכמה הטבעית חכמת האלהות מה שאחר הטבע המדות המעולות המדות הפחיתות המעלות הדבריות הטובות והרעות החוקים והגמוסים וכל שערי זה המאמר ארבעה עשר שמות וכל השמות שיכללו אלו השעריכם קצת שמות וכל אלו השמות הכוללים הנופלים על ההגיון ובם גם כן קצת השמורת המוסכמים עליהם בחכמת הטבעית וחכמת האלוהות והחכמה המדינית וזהו מה שראיתי לוקרן ואולם יאות אל הכוונה אם ירצה האל

תם ונשלם

בראותי זה הספר הכותן אמרו שפה אמות גדים מפר ונחכמת המכתב גבורות מספר הכיכו ובס הקרו וככתב פו עטרו האדם הגדול כענקים הרב המורה חוקים ומשפטים גדקים מימינו לש דת בתנה לעם ה אשה בחורתו דבקים ומשמאלו ינאלו מקור מים חיים המה מי חכמה מדבש מתוק לישר הדורים לפקות עורים לידע מה שנסוב את המיטין המכרים וקראו מלות ההגיון ושם טס חכיון עוו החכמה הזאת במאמרים קברים שמת לבי ויגל כבודי ביופיו וטוב

טעם מפרשניו המקלים מסלתו וממלקים

מוקטניו זה דור דורשניו אמרתי

על שמי אשאלו אעכדנו עטרתי

לי ואשא משלי

קנה חכמה	קנה כינה למנה	קנה צנה וסורה לתורה
בחר ספר	אשר חבר ויסר	גדול תורה אשר הרבה במשרה
יסודות הוא	לכל חכמה סתומה	זלהן הוא כמו חומה בצורה
לשון עלג	כמו איל ידלג	כטוב טעמו ודעתו הישרה

